

OTDK-dolgozat

2025

Pécsi Tudományegyetem
Közgazdaságtudományi Kar

**„Több adó, több megtakarítás?” – A dán és magyar adórendszer
életszínvonalra gyakorolt hatása**

**"More Taxes, More Savings?" – The Impact of the Danish and
Hungarian Tax Systems on Living Standards**

Hufnágel Klaudia

Konzulens: Dr. Lukovszki Livia

Kézirat lezárásának dátuma: 2024.10.19.

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	1
1. AZ ÉSZAKI MODELL	4
1.1. Az északi modell történeti áttekintése	4
1.2. Skandináv országok összehasonlítása	5
2. DÁNIA.....	7
2.1 Általános jellemzők	7
2.2. Dánia történelme.....	7
2.3. Dánia jelene	7
2.4. Magyarországgal való összehasonlítás	8
3. DÁN ADÓRENDSZER BEMUTATÁSA	10
3.1. Adókötelezettség fogalma	11
3.2. Adóköteles jövedelem fogalma	11
3.3. Adó befizetése és bevallása	12
3.4. Közvetett adók.....	12
3.4.1. Általános forgalmi adó	12
3.4.2. Zöld adók.....	12
3.5. Közvetlen adók	12
3.5.1. Személyi jövedelemadók.....	12
3.5.1.A. A-adó és A-jövedelem	13
3.5.1.B. B-adó és B-jövedelem.....	13
3.5.2. Helyi adó	13
3.5.3. Egyházi adó	13
3.5.4. Részvényadó.....	14
3.5.5. Nyugdíjrendszer-növekedési adó	14
3.5.6. Munkerőpiaci járulék / munkaerőpiaci hozzájárulás.....	14
3.5.7. Társadalombiztosítási járulék.....	14
3.6. Ingatlan utáni adózás	15
3.6.1. Ingatlanértékadó és ingatlandó	15
3.6.2. Telekadó	15
3.7. Egyéb adók	15
3.7.1 Ajándékozási adó.....	15
3.7.2. Öröklési illeték	16
3.8. Gépjárművek	16
3.9. Juttatások utáni adófizetés	16

3.9.1. Cégaútó.....	16
3.9.2. Mobiltelefon, számítógép, internet hozzáférés.....	17
3.9.3. Egyéb ajándékok	17
3.10. Levonási lehetőségek, támogatások	17
3.10.1. Foglalkoztatási költségek elszámolása	17
3.10.2. Közlekedési levonás	18
3.10.3. Egyéb munkavállalói költségek.....	18
3.10.5. Szakszervezeti járulékok levonása	18
3.10.6. Oktatási levonás.....	19
3.10.7. Nyugdíjlevonás.....	19
3.10.8. Zöld csekk	19
3.11. Juttatások	19
3.11.1. Gyermekek	19
4. A MAGYAR ADÓRENDSZER BEMUTATÁSA.....	21
4.1 Adókötelezettség fogalma	21
4.2 Adóköteles jövedelem fogalma	22
4.3. Adó befizetése és bevallása	22
4.4. Közvetett adók.....	22
4.4.1. Általános forgalmi adó	22
4.5 Közvetlen adók	23
4.5.1. Személyi jövedelemadó.....	23
4.5.2. Helyi adó	23
4.5.3. Öröklési illeték	24
4.5.4. Ajándékozási illeték	24
4.5.5. Egyházi adó	24
4.5.6. Osztalékadó	25
4.5.7. Társadalombiztosítási járulék.....	25
4.5.8. Ingatlan és ingó vagyontárgy eladásából származó bevétel	25
4.6. Kedvezmények	26
4.6.1. Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye	26
4.6.2. 25 év alatti fiatalok kedvezménye	26
4.6.3. 30 év alatti anyák kedvezménye.....	26
4.6.4. Személyi kedvezmény	26
4.6.5. Első házások kedvezménye	27
4.6.6. Családi kedvezmény.....	27

4.7. Gépjárművek	27
5. A MAGÁNSZEMÉLYEK ADÓTERHEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA MAGYAR ÉS DÁN PÉLDÁKON.....	29
5.1. "MA" magánszemély	29
5.2 "MB" magánszemély.....	30
5.3. "MC" magánszemély.....	31
5.4. Összefoglaló táblázat a magyarországi adatokról.....	31
5.5. "DA" magánszemély	32
5.6. "DB" magánszemély	34
5.7. "DC" magánszemély	35
5.8. Összefoglaló táblázat a dániai adatokról	36
5.9 Dán és magyar magánszemélyek leadózott összegének százalékos formái összehasonlítva	37
6. A MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK VIZSGÁLATA A KÉT ORSZÁG ESETÉBEN. 39	
6.1. Éttermek, szórakozás, ruházkodás	39
6.2. Élelmiszerek	39
6.3. Közlekedés.....	40
6.4. Lakhatási költségek, ingatlanárak.....	40
6.5. Gyermek és gyermekprogramok.....	41
7. A DÁN ÉS MAGYAR MAGÁNSZEMÉLYEK MEGTAKARÍTÁSAINAK SZÁMSZERŰSÍTÉSE	42
7.1. "DA" magánszemély és családja költségei.....	42
7.2. "MA" magánszemély és családja költségei.....	43
7.3. "DB" magánszemély költségei.....	45
7.4. "MB" magánszemély költsége	46
7.6. „DC” magánszemély költsége	47
7.7. „MC” magánszemély költsége	48
8. AZ ÉLETSZÍNVONALBELI KÜLÖNBSÉGEK?	52
8.1. Lakhatás.....	52
8.3 Oktatás	53
8.4. Élettel való elégedettség	54
8.5. Munka-magánélet egyensúlya	54
8.6. Környezet.....	55
8.7. Egészségügy	55
9. ÖSSZEGZÉS	57
IRODALOMJEGYZÉK.....	59

Táblázatok jegyzéke

1.táblázat: Skandináv országok összehasonlítása.....	6
2.táblázat: Dánia és Magyarország összehasonlítása	9
3. táblázat: Magyar magánszemélyek összehasonlítása	32
4.táblázat: Dán magánszemélyek összehasonlítása.....	37
5.táblázat: A két ország adatainak összehasonlítása	38
6.táblázat: Élelmiszerárak összehasonlítása	40
7.táblázat: Összes adat összevetése	50

Ábrajegyzék

1. ábra: „DA” magánszemély költségeinek ábrázolása.....	43
2. ábra: „MA” háztartás költségeinek ábrázolása.....	44
3. ábra: „DB” és „MB” magánszemélyek költségeinek vizuális összehasonlítása	47
4. ábra: „DC” és „MC” magánszemélyek költségeinek vizuális összehasonlítása	49

BEVEZETÉS

OTDK-dolgozatomban a magyar és a skandináv adórendszer sajátosságait vizsgálom, különös tekintettel a magánszemélyek jövedelmeire és fogyasztási adóterheikre. Bemutatom a fogyasztói kosarak összetételét, ezzel összehasonlítva a két országban realizálható megtakarításokat és életszínvonalat. Célom annak feltárása, hogy a különböző adópolitikák hogyan hatnak a mindennapi életre és a gazdasági jólétre.

A skandináv és a magyar adómodell összehasonlításának választása a OTDK-dolgozat témájának, több okból is indokolt volt. A skandináv adómodell jó példával szolgálhat egy jól működő progresszív adóstruktúrához, amely hozzájárul a társadalmi egyenlőség és a magas életszínvonal biztosításához. A két rendszer elemzése lehetőséget nyújt a gazdasági hatékonyság, társadalmi jólét kérdéseinek vizsgálatára. Rávilágít arra az északi modell, hogy hogyan befolyásolják a magas adóterhek a polgárok jólétét, ugyanakkor a magyar alacsonyabb adókulcsok mégis egy kevésbé kifejtett jóléti rendszert biztosítanak. Ezeket az ellentmondásokat érdemesnek találtam megvizsgálni. A téma relevanciája növekszik a globalizáció által is, hiszen akár csak a közösségi médiát szemlélve egyre több ember vándorol északra, egy magasabb életszínvonal reményében. 2022-es adatok alapján több mint 121 ezer fő telepedett le csak Dániában, amely közel kétszerese a 2021-es adatoknak (Statista, é.n.). Harmadlagosan pedig személyes érdeklődésem is fontos szerepet játszott a témaválasztásban. Több olyan közösségi média szereplő munkásságát, életét követem, akik északi országokban élnek és vlogjaikat nézve, valamint blogjaikat olvasva megtetszett az ott bemutatott kép ezekről az országokról, főleg az ott lakók gondolkodásmódja. Ezáltal érdekesnek gondoltam nemcsak az emberek viselkedését, hanem az e mögött álló gazdasági háttérrel, az életszínvonalukat is vizsgálni.

Az irodalomkutatás során leginkább a Nemzeti Adó-és Vámhivatal, valamint a Dániában működő adóhivatal weboldalán közzétett cikkeket, információs füzeteket és jogi útmutatókat használtam. Statisztikai adatok feltárásához leginkább a Statista és a Wordometer információi alapján dolgoztam.

A OTDK-dolgozat első részében bemutatom az északi modellt, annak főbb jellemzőit, valamint történelmi háttérét, egészen az 1930-as évekre visszamenőleg. Ennek ismertetése után egy rövid statisztikai összehasonlítás alapján megindoklom, hogy a OTDK-dolgozat további részében miért éppen Dániával folytatom az elemzést. A harmadik fejezetben részletesen bemutatom Dániát. Ez esetben szó esik annak jelenlegi általános információiról, történelmi

háttérétől egészen 2024-es jelen korabeli információkig. Ezen belül foglalkozni fogok a GDP-vel, az ország legfontosabb export, illetve import partnereivel, szállított termékeivel. Említés szintjén pedig a zöld hatékonyság kérdéskörével is foglalkozni fogok. Ebben a fejezetben még szó fog esni Magyarország és Dánia földrajzi, gazdasági adatainak összehasonlításáról. A következő fejezet kizárólag a dán adórendszer jellemzőit kívánja bemutatni. Számos téren különbözik egymástól a magyar adóstruktúrával, így ennek bemutatása egy nagyobb hangsúlyt kap az OTDK-dolgozatban, hiszen a számítások az itt leírt információkból következnek. Fontos megemlítenem, hogy a fejezet, ahogy a teljes OTDK-dolgozat, kizárólag a magánszemélyeket terhelő adónemekkel foglalkozik, így ebben a részben is csak azok kapnak említést, a társaságokhoz kapcsolódó adóelemek nem. Részletelesebben foglalkozom a jövedelem fogalmával, valamint azzal, hogy kire terjed ki egyáltalán az adófizetési kötelezettség. Lesz szó a közvetett és közvetlen adókról egyaránt, ugyanakkor ez a fejezet foglalkozik a Dániában meglévő támogatásokkal, amelyekre a munkavállalók jogosultak. Az ötödik fejezetben a magyar adórendszer általános jellemzőit mutatom be, annak felépítését, adónemeit és az adóalap kedvezményeket. A hatodik fejezet foglalkozik a számításokkal. Ebben a részben három különböző jövedelmű, családi állapotú magánszemélyt, hasonlítok össze a bruttó, illetve nettó jövedelmük alapján. Akad köztük gyermekekkel rendelkező, minimálbért kereső, valamint olyan is, aki jóval átlag feletti munkabérben részesedik. Az ő bruttó bérükhöz tartozó adóterhet, ezzel a nettó bért kalkulálom magyar oldalon. Teljesen az előző részhez hasonlóan, ugyanazokkal a polgárokkal végzem el a számítást, de már a dán bérekkel, kedvezményekkel. A fejezet végén egy összefoglaló táblában szemléltetem, hogy mekkora különbségek vannak a két ország közötti bruttó bérek adóterhei között százalékos formában. A nyolcadik fejezet a „cost of living” kérdéskörével foglalkozik. Az adatokat, amikkel ebben a részben kalkuláltam, a Numbeo adatbázisában találhatóak meg. Összehasonlítottam a kikapcsolódási lehetőségek, élelmiszerek, közlekedési és lakhatási költségek árait a két országra nézve. Az adatok euróra vannak átszámítva, a könnyebb összehasonlíthatóság érdekében. A kilencedik fejezetben az összevetett adatok alapján négy számítást végeztem el, kettőt-kettőt mindkét országra nézve. A hatodik részben kikalkulált adatokból indultam ki, és átlagos kiadásokból kiindulva számítottam ki a két országbeli magánszemélyek megélhetési költségeit. A célja a fejezetnek nem a háztartások pontos kiadásainak feltérképezése, hiszen minden család más-más költségekkel rendelkezik. A számítások lényege annak összehasonlíthatósága, hogy két ugyanolyan életszínvonalon élő magánszemély, akik a saját országukhoz képest ugyanabba a jövedelemszintbe tartoznak bele, mennyi megtakarítást tudnak félretenni. És ezeket a százalékos adatokat hasonlítom össze, hogy választ kaphassak arra a kérdésre, hogy a magas

adóterhek ellenére, tényleg több megtakarítással rendelkeznek-e az északi ország lakói. Az összegzés előtti utolsó szakasz az OECD, nemzetközi szervezetről szól. Az OTDK-dolgozat elején igen sokat említem a magas dán életszínvonalat. Ennek részletesebb kifejtése mutatkozik meg ebben a fejezetben. Az OECD által vizsgált közel összes szempont alapján a két ország összehasonlításra kerül. Nemcsak számszakilag, hanem különböző már lezárult, illetve éppen zajló, esetleg jövőbeli tervekről is lesz szó a két ország tekintetében.

OTDK-dolgozatom célja tehát, hogy megmutassam, hogy két teljesen eltérő adórendszer milyen különbségeket okoz a magánszemélyek számára az életszínvonalukban.

1. AZ ÉSZAKI MODELL

A köznyelvben Skandináv országoknak nevezett Svédország, Norvégia, Dánia csoportját a magas életszínvonal és az alacsony jövedelmi különbségek jellemzik. Sokan a régiót a gazdasági lehetőségek hazájának nevezik.

A HDI, vagyis az emberi fejlettségi index alapján a 2022-es adatokat vizsgálva a Skandináv országok mind a nagyon magas fejlettségi kategóriába tartoztak, csak Svájc szerepelt előkelőbb pozícióban (Wordometer, 2024, b). Az index többek között a születéskor várható élettartamot, az életminőséget, oktatást, műveltséget vizsgálja és az alapján rangsorol.

Az északi modell, angolul a “Nordic model” egy olyan kifejezés, amely azt a sémát ragadja meg, hogy ezekben az országokban a piacgazdaság és a szocializmus kombinációjaként létrejött egy példaképnek tekinthető társadalom. Minőségi ingyenes oktatás, egészségügyi ellátás, magas nyugdíjak jellemzik őket. Több szakember is gyakran értetlenül áll az északi modell jó gazdasági teljesítménye előtt, tekintettel annak magas adóira és magas színvonalú szociális rendszerére (Andersen és társai, 2007; Pedersen, 2017).

Kihívások is akadnak azonban az idő előrehaladtával. A fő probléma a népesség elöregedése és a bevándorlók számának növekedése. A migránsok a nagymértékű állami juttatások reményében vándorolnak be ezekbe az északi országokba, azonban míg a hazaiak a munkaerőpiacon is kiveszik a részüket, addig a bevándorlók sok esetben nem vesznek nagy terhet a vállukra ilyen téren. Pedig látható, hogy a modell alapkőve a magas munkaerő-piaci részvétel. Ez erős nyomást jelent a rendszerre nézve, annak akár a megszűnéséhez is vezethet hosszú távon (Mcwhinney, 2023; Ryner, 2007).

1.1. Az északi modell történeti áttekintése

Az 1930-as évekre tehető az, hogy létrejött a skandináv modell. A társadalombiztosítási programok, öregségi nyugdíjak és a munkanélküliségnek biztosítást hoztak létre. A 30-as évekre már az összes skandináv ország rendelkezett az úgynevezett “népnyugdíjjal”, vagyis állami nyugdíjrendszerrel. Ezek viszonylag bőkezű juttatások voltak. A világháború utáni évtizedekben a társadalombiztosítási és szociális szolgáltatások további bővülése jellemezte az országokat. Ekkor vezették be a rokkantsági ellátásokat, táppénzeket. Az aranykor a 1980-as évekre tehető. Az 1973-as olajválságot követően a legtöbb nyugati ország küzdött az inflációval vagy a gazdasági stagnálással, de a skandináv országoknak sikerült fenntartani a teljes foglalkoztatottságot és a gazdasági növekedést. Ez alól kivételt képezett Dánia, ahol magas volt

ekkor a munkanélküliség és a fizetési mérleg hiány is, de itt is kedvezőek voltak még ekkor is a szociális eredmények, miután az ország kordában tudta tartani a fizetési mérleg problémáit.

A modell központi eleme a társadalombiztosítás volt és még a mai napig is az, amely átfogó és nagyvonalú. Védi a teljes lakosságot a munkanélküliséggel, betegséggel, rokkantsággal és az öregkori pénzügyi problémákkal szemben (Mcwhinney, 2023).

A másik központi elem az átfogó szolgáltató állam pillére. Célja, hogy ingyenes legyen az egészségügyi ellátás, az idősgondozás, gyermekgondozás és az oktatás egészen az általános iskolától a felsőoktatásig, mindezt az általános adókból finanszírozva.

A napközbeni gyermekgondozási intézmény elősegítette a nők munkaerő-piaci bejutását és ott maradását is. Így 1990-re a nők munkaerő-piaci részvételének aránya az északi országokban megközelítőleg 80%-os volt. Azonban nemcsak a nők, hanem a teljes népesség foglalkoztatási rátájának magasán tartása elengedhetetlen volt és még mai napig az, a modell fenntartása érdekében, hiszen ez adta az alapját a magas állami bevételeknek.

1990 után azonban az országok súlyos gazdasági nehézségekbe ütköztek, mert rohamosan nőttek a munkanélküliségi ráták, ami költségvetési hiányhoz vezetett. Emiatt a társadalombiztosítási rendszerben megszorító intézkedéseket kellett hozni.

2000-es évekre azonban helyreállt a rend, viszonylag jól tudták kezelni a pénzügyi válság éveit (Haddinga 2023; Iqbal-Todi, 2015; Pogátsa, é.n; Ryner, 2007;).

1.2. Skandináv országok összehasonlítása

Skandináv országok alatt az OTDK-dolgozatomban a szűkebb értelemben vett három országot értem. Ide tartozik Dánia, Svédország és Norvégia. Bár a három országot hasonló rendszer jellemzi, a tanulmány további részeiben terjedelmi okok miatt egy ország példáján keresztül mutatom be a Skandináv országok sajátosságait.

A Skandináv országok közül Dániára esett a választásom. Több okból kifolyólag is, amit az 1. táblázat adatai támasztanak alá. Bár az északi országok adórendszere nagymértékben eltér a hazaitól, azok közül is a leginkább eltérőt szerettem volna vizsgálni.

Dániában a legmagasabb a GDP arányos adó, pontosan 46,9% a 2023-as adatok alapján (Statista, 2024, b). A munkajövedelem után fizetendő adó is a legmagasabb mértékű Dániában volt, számszerűsítve 24,7%.

Az adóék, amely azt mutatja meg, hogy a munkáltató teljes költségének, vagyis a bruttó bér és a munkáltatói terhek összegének hány százalékát vonja le az állam adók és járulékok formájában. Ez az érték is Dániában volt a legmagasabb, pontosabban 35,4% (Bunn és társai, 2023).

Egyediség még Dániában, hogy ő az egyetlen ország, ahol nem vetnek ki külön társadalombiztosítási járulékot, hanem a jövedelemadó bevételek egy részét fordítja az állam ezekre a programokra.

Szintén különlegesség a többi országhoz képest, hogy az általános forgalmi adó is fix, nincsenek csökkentett vagy kedvezményes kulcsok, egy pár 0%-os adókulcsú terméktől, szolgáltatástól eltekintve (Eurofiscalis, 2024; Statista 2024, a).

A különlegességei miatt tartottam a legjobb választásnak, ha a leginkább eltérő rendszert választom az összehasonlítás szempontjából. Valamint a választásban szerepet játszott az is, hogy a 2022-es adatok alapján az átlagfizetés Dániában havonta több mint 46 ezer dán korona volt, amely átszámítva közel 6200 euró. Ez Svédországban 3400 euró körül, míg Norvégiában ez az összeg 4600 euró környékén mozgott (Statista, 2023). Így még egy okom volt a dán rendszert elemezni.

1.táblázat: Skandináv országok összehasonlítása

	<i>Dánia</i>	<i>Svédország</i>	<i>Norvégia</i>
<i>GDP arányos adó (%)</i>	46,9	42,6	42,2
<i>Átlagfizetés 2022 (euró)</i>	~ 6200	~3400	~4600
<i>ÁFA (%)</i>	25; nincs kedvezményes kulcsú termék	25; 6; 12	25; 15; 12

Forrás: Statista, 2024, Statista 2023 és Eurofiscalis 2024 adatai alapján saját szerkesztés

2. DÁNIA

Ebben a fejezetben ismertetem Dánia legfontosabb jellemzőit, mind földrajzi, mind gazdasági szempontból. Fontos megemlíteni az export és az import termékeit, valamint a vele gazdasági kapcsolatban álló országokat.

2.1 Általános jellemzők

Hivatalosan a Dán Királyság a Skandináv országok legkisebb állama. Tagja többek között az Európai Uniónak, a schengeni övezetnek, valamint az ENSZ-nek is. Népességét tekintve tavalyi adatok szerint 5 910 913 fő volt, területe pedig Magyarország területének körülbelül a fele. Ennek azonban 60%-a alkalmas mezőgazdasági művelésre. Pénzneme a dán korona, amelynek árfolyama megközelítőleg 2024. júniusában az MNB hivatalos devizaárfolyama alapján 53 Ft (Európai Unió, é.n.).

2.2. Dánia történelme

Már a 20. század elejétől fejlett országnak számított, de a nagy áttörés a második világháború utánra tehető. Bár a második világháborúban német megszállás alatt állt, a nagy pusztítást el tudta kerülni. A háború utáni években az alacsony importárak, megnövekedett ipari termelés és a mezőgazdasági exportárak stabilizációjának köszönhetően gazdaságilag erősödött az ország. Az 1970-es években az olajválság negatívan érintette, így az ország növekedési üteme elmaradt az európai átlagtól, ennek oka a munkanélküliség megnövekedése, amelyből az ország csak 1990-es évek elejére mászott ki.

Dánia eleinte a mezőgazdaságból élt, amelyhez hozzásegített a kistermelői szövetkezetek megléte és az alacsony vámok. Olcsón gabonát importáltak az országba, így inkább az állattenyésztésre tértek át, majd az állatfeldolgozásra. Csak az 1970-es években vált fontossá a szolgáltató szektor, de a mai napig jelentős a mezőgazdaság, az export 11%-át adja (Lipcsey-Szentmihályi, 2022; Magyarország Nagykövetsége Koppenhága, é.n.).

2.3. Dánia jelene

Dániában az átlagjövedelem az egyik legmagasabb a kontinensen, 2022-es adatok szerint közel 60 ezer euró (Statista 2023, c). De az ország kimagasló az oktatásban és az egészségügyben is. A minden évben napvilágra hozott "legboldogabb ország" versenyen, pedig legutóbb második helyet ért el (Világgazdaság, 2024). Gazdasági szempontból a GDP-je a legutóbbi 2022-es

adatok alapján 376 082 millió euró volt, ez egy főre vetítve megközelítőleg 67 000 euró, amely jóval az Európai Unió átlag felett van (Statista 2023, b).

Legfontosabb export partnerei Németország, Svédország, Amerikai Egyesült Államok, valamint Hollandia. Az export listája többek között gyógyszeripari termékekből, sertéshúsból, sajtból, kőolajból illetve autókból áll. Gyógyszeriparban kiemelkedő a Novo Nordisk a legerősebb inzulintermelő gyógyszeripari cég (OEC, é.n.).

Az import szempontjából már jelentősebb súlyú országokat tudunk kiemelni, hiszen az összes importáru negyedét Dánia Németországtól szerzi be. De jelentős importáló ország számára Svédország, Kína, Hollandia és az Amerikai Egyesült Államok is. A termékek palettáján az első helyen az autók állnak, valamint a csomagolt gyógyszerek, halak, finomított és nyers kőolaj áll (Globaledge, é.n.; OEC, é.n.). Világhírű vállalatok hazája az ország, mint például a Jysk vagy a Lego.

Mivel mezőgazdasági szempontból az ország rendkívül jó adottságokkal rendelkezik, közel a háromszoros mennyiséget meg tudja termelni, mint amennyire szüksége van a népességnek.

A technológiai fejlődésben és a digitalizációban is kiemelkedő szerepet foglal el. 2020-ban az Európai Bizottság Dániát a második helyre sorolta a digitalizációs rangsorban. A lista a hálózatminőség, a lakosság digitális készségei, a digitalizáció vállalati integrációja és a közszolgáltatások digitalizációjából állt össze. Összehasonlításképpen az EU-s átlag jóval elmaradt Dániától, Magyarország pedig még az európai átlagtól is, csak a lista második felében állhatott (Anderson-Anderson, 2024).

Valamint zöld hatékonyságban is élenjáró. 2030-ra az ország 70%-al szeretné csökkenteni a CO₂ kibocsátását, és 2050-re klímasemlegessé akar válni. Dániában legfontosabb szerepet ezen a téren a szélenergia kapta, hiszen a szélmalmok országának is nevezik. Az áramellátás 50%-át csak a turbinák teszik ki (Magyarország Nagykövetsége Koppenhága, é.n.).

2.4. Magyarországgal való összehasonlítás

A lent látható 2. táblázatban mutatók alapján egymás mellé állítottam a két országot. A GDP mértékében már meglátszik a két ország közötti hatalmas különbség. Több mint háromszorosa volt a tavalyi egy főre jutó GDP-je Dániának, mint hazánknak. De az emberi fejlettségi index is sok mindent elárul. A mutató a születéskor várható élettartam, az írástudás, oktatás, életszínvonal alapján rangsorol. Bár világ szinten mindkét ország a “nagyon magas” kategóriába tartozik, ha Európai szintre vetítjük le, akkor az 5. helyen álló Dánia mégis jócskán a lista

második felének a közepén álló Magyarország előtt áll jóval. Bruttó átlagfizetéseket tekintve is jóval elmarad a dán átlagtól.

2.táblázat: Dánia és Magyarország összehasonlítása

<i>Mutató</i>	<i>Dánia</i>	<i>Magyarország</i>
<i>Népesség 2023* (fő)</i>	5 910 913	10 156 239
<i>GDP/fő (euró)</i>	68 131	22 124
<i>HDI 2022</i>	0,952	0,851
<i>Átlagfizetés 2022 (Ft)</i>	2 424 563	515 766

*középlevi becslés alapján

Forrás: Saját szerkesztés, a Statista 2023b, 2023c, 2023d és a Countryeconomy 2023a és 2023b alapján

3. DÁN ADÓRENDSZER BEMUTATÁSA

Az adók a dánok jólétének egyik alapkövét jelentik. Az ország lakói bár tudják, hogy magas adókat fizetnek, mégis azt érzik, hogy kompenzálva vannak, hiszen az egyének és a társadalom is profitál az adórendszerből. Dániában egy jóléti modell működik, vagyis az adókból finanszírozza az ország az orvosi ellátást, az oktatást, a biztonságot, az infrastruktúrát (Varga, 2020). A 2021-es adatok alapján az ország az adóból származó bevételeinek 13%-át költötte az egészségügyre, 13%-át az oktatásra és közel 44%-át a szociális ügyekre. Ezek közé tartoznak többek között a rokkantsági engedmények, kártérítések, munkanélküli segélyek, lakhatási támogatások, a táppénz és a nyugdíj is (Borger 2021; Denmark Statistik, é.n.). Általánosan elmondható az ország adózási szabályairól, ha valaki nem rendelkezik dán adókártyával, akkor a jövedelmének pontosan az 55%-át fogja havonta leadózni, ez egységes minden, kártyával nem rendelkező akár dán, akár külföldi, de Dániában élő állampolgár számára. Így célszerű, a munkavégzést megelőzően adókártyát igényelni az adóhatóságnál, ezáltal figyelembe veszik az esetleges kedvezményeket, levonásokat is és nagymértékben csökkenthető az adó mértéke. Ennek célja az, hogy a munkavállalók hivatalosan végezzenek munkát és minden jövedelmük bejelentett legyen. Az adóért felelős hivatal Dániában a SKAT. Az adóév Dániában egyezik a magyarral, vagyis január 1-jén kezdődik és december 31-én fejeződik be (Lifeindenmark, 2024, a; Skattestyrelsen, 2024, d).

A dán adóstruktúra nagyban eltér az átlagos európai rendszertől. A teljes adóbevétel több mint felét, kizárólag személyi jövedelemadóból szedi be az ország. Magyarországgal ellentétben, a jövedelemadó progresszív, vagyis a jövedelem növekedésével annak adókulcsa is nő. A mondás is tartja, hogy “Those with the broadest shoulders should bear the heaviest burden” (Danish Tax Agency 2021), vagyis a “legszélesebb vállúaknak kell a legnagyobb terhet cipelniük”. Szintén nagyban eltér a hazai rendszertől, hogy az adók egy része változik a lakóhely függvényében is, településenként módosuló adókulcsok jellemzik az egyes adónemeket. Az adóbevételekből az ország finanszírozza a dán egészségügyi rendszert, a szociális programokat, mint a gyermektartási juttatások, nyugdíjak. Az oktatás szintén teljesen ingyenes az országban, egészen az általános iskolától a felsőoktatásig. Valamint az egyéb kiadásokat, az infrastrukturális költségeket (Laursen, é.n.; Skattestyrelsen, é.n., d).

3.1. Adókötelezettség fogalma

Az tartozik az országban jövedelemadó-fizetési kötelezettség alá, aki ebben az országban lakóhellyel rendelkezik, vagy aki lakóhellyel nem rendelkezik, de legalább fél évet az országban tartózkodik. Egyes kivételes esetek is léteznek, például a tengerészekre, vagy a külföldre szolgálatra küldött személyekre más törvény vonatkozik (Skattekontrolloven, 2023.11.20. 1330. sz. I. szakasz 1.§.). Azok azonban, akik a fentebb leírtakba nem tartoznak, de Dániában végeznek munkát szolgálati jogviszony keretében, valamilyen testületi vagy bizottsági tagként bevételt szereznek, személyes munkával jövedelemre tesznek szert vagy saját tulajdonú ingatlanuk van Dániában, ők is a törvény hatálya alá tartoznak (Skattekontrolloven 2023.11.20. 1330. sz. I. szakasz 2.§.). Mindezek alól kivételt képeznek a dán királyi ház tagjai, diplomáciai és konzuli képviselői (Skattekontrolloven 2023.11.20. 1330. sz. I. szakasz 3.§.).

3.2. Adóköteles jövedelem fogalma

Az adóköteles jövedelmet a bevételi év bevétele alapján számítják. A bevételi év alatt általános esetben egy naptári évet értünk, de ha csak az év egy részében áll fenn adókötelezettség, akkor azt tekintjük a bevételi évnek (Skattekontrolloven 22.§.). Az adóköteles jövedelem fogalma pedig magába foglalja a személyi jövedelmet és a tőkejövedelmet is (Den juridiske vejledning 2024-2, CA 2.1.). Az adóköteles jövedelem fogalma alatt a dán törvények szerint a személyi és a tőkejövedelem összegét értjük. A személyi jövedelembe tartozik a bérjövedelem, önálló tevékenységből származó jövedelem, munkanélküli segély, táppénz, napidíj, oktatási támogatások, adóköteles juttatások alapítványoktól.

Dániában megkülönböztetnek teljes és részleges adófizetési kötelezettséget. A teljes adófizetési kötelezettség eléréséhez egy évből legalább hat hónapot kell tartózkodni az országban vagy állandó lakosnak kell lenni. Viszont akkor is teljes adófizetési kötelezettség alá tartozik a polgár, ha rendelkezik ingatlannal az országban és ebben az ingatlanban tartózkodik egyhuzamban több, mint három hónapot, vagy egy évben összesen több mint 180 napot tölt el az országban. Teljes adófizetési kötelezettség alá tartozik az is, akinek bár hivatalosan a lakóhelye nem Dániában van, de hat hónapnál többet tartózkodik megszakítás nélkül az országban. Ha a polgár állandó lakcíme egy másik országban van, vagy csak ideiglenesen, nyaralási szándékkal tartózkodik Dániában és ez idő alatt bevételre tesz szert, őt csak részleges kötelezettség terheli. Korlátozott adókötelezettség alá tartozik az a személy is, akinek van Dániából származó bevétele, de hivatalos lakcíme nem az országban található. Ha rendelkezik

ingatlanlannal Dániában, de állandó lakcíme nem ott található, akkor szintén csak korlátozott adókötelezettség terheli (Lifeindenmark, é.n.; PWC, 2024, a; Skattestyrelsen, é.n. d).

3.3. Adó befizetése és bevallása

Munkavállalóként az adókat nem kell külön befizetnie a polgároknak, hanem havonta vonják a bruttó bérükből, akárcsak Magyarországon. Természetesen, az osztalékjövedelem vagy például az ingatlan bérbeadásából származó bevétel esetében más a helyzet. Ha valaki nem mint alkalmazott, hanem mint szabadúszó tevékenykedik, úgy szintén az itthoni rendszerhez hasonlóan saját magának kell az adót bevallania és megfizetnie (PWC, 2024, a).

3.4. Közvetett adók

3.4.1. Általános forgalmi adó

Az általános forgalmi adó, az ÁFA egységesen 25%, amely közel megegyezik a magyar adattal. Azonban itt nincsenek csökkentett, vagy kedvezményes adókulcsok. Létezik azonban több áfamentes tétel is. Az újságok és a folyóiratok, valamint az országon belüli közlekedés és a kulturális szolgáltatások is forgalmi adó mentesek. Megemlíteném a jövedéki adót is, amely bizonyos áruk értékesítésére vonatkozik, mint például az alkohol, édesség, azonban magánszemélyek szempontjából az jövedéki adó jelentéktelen, hiszen a piaci árban benne van (Skatteministeriet, 2024).

3.4.2. Zöld adók

Olyan adók, amelyet a polgárok a társadalom erőforrásainak elköltéséért fizetnek. Minél több ilyen forrást használnak, annál magasabb a fizetendő zöld adó. Ezzel az állam célja az, hogy a lakosok korlátozzák a fogyasztásukat. Zöld adó van az üzemanyagon, olajon, áramon, vízen és hulladékon is, vagyis az átlagos háztartási költségeken már rajta van a zöld adó mértéke. Az előző pontban említett adóhoz hasonlóan, ezt sem érzékelik a magánszemélyek közvetlenül, hiszen a számlán már a zöld adóval kalkulált összeg van feltüntetve (Gron Skattereform, 2024).

3.5. Közvetlen adók

3.5.1. Személyi jövedelemadók

A 2023-as főszabály szerint legfeljebb 52,07%-ot adózik az adózó a jövedelméből. Ha pedig beleértjük az AM-adót is, akkor ez a szám 55,9%-ra is nőhet. Az SZJA progresszív, vagyis a jövedelem növekedésével az adókulcs is nő. 2024-ben 588 900 dán korona alatti éves jövedelem alatt az adókulcs 12,01%, amíg az előbb említett összeg feletti bevétel, összeghatár feletti

részére már 15%-os adókulccsal számolnak még plusz adóként. Ezeket a határokat nevezik alsó és felső adónak. Ezért is nevezzük progresszívnek a dán adórendszert (Skattestyrelsen, 2024 d).

3.5.1.A. A-adó és A-jövedelem

A-adónak az A-jövedelemből levont adót nevezzük. Alkalmazottakra vonatkozik leginkább ennek a megfizetése, viszont ezt a munkáltató a bérből vonja, ő kezeli azt. Az A-jövedelem magába foglalja a munkabért, munkanélküli ellátásokat, de az ösztöndíjakat is (Den juridiske vejledning ,CA 3.1.2.).

3.5.1.B. B-adó és B-jövedelem

A B-adót, a B-jövedelem után kell megfizetni. Mértéke nem különbözik az A-adó adókulcsától, kizárólag abban van a különbség, hogy más bevételre vonatkozik. Ezt nem minden állampolgár fizeti és nem is vonják automatikusan a fizetésből. Kamatjövedelem, részvényekből származó bevétel után fizetendő olyan polgároknál, akik, mint munkavállaló tevékenykednek egy vállalatnál. Valamint elsősorban azoknak fizetendő, akik, mint szabadúszóként tevékenykednek, vagy olyan hivatásuk van, ahol előadások, koncertek után kapnak fizetést, és nem havonta meglévő fix bérük van. Ezt a jövedelmet minden esetben maga az adózó köteles bevallani és utána előleget fizetnie, vagy folyamatosan fizetnie az összeget (Skattestyrelsen, é.n., a).

3.5.2. Helyi adó

Dániában a magánszemélyeknek is kötelességük helyi adót fizetni. Ez függ a lakóhelytől, akárcsak hazánkban az ingatlanadó vagy a telekadó mértéke. Minden önkormányzat egy saját adókulcsot állapít meg és a bevétel százalékában méri a fizetendő összeget. Átlagosan Dániában az adókulcs nagysága 25,067%, a fővárosban, Koppenhágában pedig 23,6% (PWC, 2024, a).

3.5.3. Egyházi adó

Az adó mértéke településenként változó, így a dán adórendszer ezt az adónemet is a helyi adók csoportjába teszi. Célja, hogy a templomokat működtetni tudják az adott településen. A többi közvetlen adóval együtt szedik meg. Átlagos mértéke 0,71%-ra tehető, a fővárosban pontosan 0,8%. Azonban ez nem egy kötelezően fizetendő adónem. Az önkormányzatnál lehet bejelenteni az egyházi csatlakozáshoz való szándékot és az alapján lesz kitöltve az állampolgár

adókártyája. Az állami beszedés módszere elősegíti az esetleges visszaélések, adóeltitkolás visszaszorítását (Skattestyrelsen, é.n., d).

3.5.4. Részvényadó

Ha a polgár rendelkezik részvényekkel, azokra 61 ezer dán korona bevételig (kb. 3,3 millió forint) 27%-os kulccsal számolhatja az adóterhet. Azonban az összeghatár feletti bevétel után további 42%-ot kell megfizetni az állam felé, adó formájában (PWC, 2024, a).

3.5.5. Nyugdíjrendszer-növekedési adó

A másnéven PAL adónak nevezett adót az egyének a nyugdíjrendszerünk növekedése után fizetik. Mértéke egységesen 15,3% (PWC, 2024, a). A PAL-adót a biztosító szedi be, nem kell külön megfizetnie a munkavállalóknak.

3.5.6. Munkaerőpiaci járulék / munkaerőpiaci hozzájárulás

A dán köznyelvben bruttó adóként vagy AM-járuélékként ismert. Ennek segítségével finanszírozza a kormány a munkaerőpiaci kiadásait, mint a munkanélküli segélyt, gyermekgondozási szabadságot vagy a továbbképzéseket (Den juridiske vejledning, C.A.12.) Az adókulcs országosan egységes, mindenkinek 8%. A bruttó bérből vonják, még a jövedelemadó levonása előtt, vagyis a személyi jövedelemadó adóalapjába a már csökkentett összeg kerül (Restinformation, Ligningsloven 8M és 7L §).

3.5.7. Társadalombiztosítási járulék.

Minden dán munkavállaló kötelessége fizetni, a társadalombiztosítási járulékot, az ATP hozzájárulást, amelyet munkaerőpiaci kiegészítő nyugdíj alapnak is neveznek. Bár a dán társadalomban a közönséges adóbevételekből finanszírozzák a társadalombiztosítási kiadásokat, minden dán munkavállaló és munkáltató köteles egy csekély összeget megfizetni. Ezt még a jövedelemadó kiszámítása előtt levonják a fizetésből. Azonban nem a teljes összeget a magánszemély fizeti, hanem csak az összeg harmadát. A maradékot, vagyis a kétharmad részének kifizetése a munkáltató kötelezettsége. Az összeg a munka típusa szerint változik, függ a munkaköről, valamint a munkaórák számától, a biztosító társaságtól is. Ennek kifizetése mindenkinek kötelező, aki 16 és 66 éves kor között van és hetente legalább 9 órában munkát vállal (Oresunddirekt, 2024.). Az ATP hozzájárulás mértéke 2024-ben a különleges munkatípusoktól eltekintve 3408 dán korona havonta. Az OTDK-dolgozat szempontjából az

alkalmazott által fizetendő összeg relevánsabb, amelynek havi összege 1 136 dán korona. (ATP, é.n.; Boundless, é.n.; (Lifeindenmark, 2024).

3.6. Ingatlan utáni adózás

3.6.1. Ingatlanértékadó és ingatlandó

Lakás vagy ház birtoklása után a tulajdonosnak ingatlanértékadót kell megfizetni. Ezt azok után az ingatlanok után is meg kell fizetni, amelyek nem az országon belül vannak, de tulajdonosuk dán állampolgár és azok után is, amelyek Dánia területén állnak, de külföldön élők birtokolják. Az ingatlanértékadó rendszere 2024 január 1-től komolyabb változáson ment át. Év elejétől az adó alapja az ingatlan becsült értékének 20%-a. Emellé még ingatlanadót is kell fizetni, ha az ingatlan a tulajdonos lakóhelyeként szolgál. Mértéke 9 200 000 dán koronaértékig 0,51%, efelett 1,4% (PWC, 2023, a). A bérbeadott ingatlanok után nem kell ingatlanadót fizetni, hiszen a bérbeadásból származó bevétel adóköteles. Ha csak kereskedelmi célra van az ingatlan, akkor ingatlanértékadót nem kell megfizetnie a tulajdonosnak az ingatlan után, kizárólag az ingatlanadót (Skattestyrelsen, 2024, c).

Léteznek a vegyes ingatlanok, amelyek kereskedelmi célt szolgálnak, de egyben a tulajdonos otthona is. Ilyenkor a kereskedelmi hasznosítású ingatlanrész után nem kell ingatlanértékadót megfizetni, de a lakórész után már fizetendő.

3.6.2. Telekadó

Ház vagy lakás tulajdonlása után az önkormányzat részére is fizetni kell az ingatlan értéke után, még az ingatlanértékadó mellett. Ennek számítása úgy történik, hogy az ingatlan összértékéből levonják a megelőző adóévben az ingatlan értékének csökkenését és a fejlesztések értékét. Pontos mértéke nincs, településenként változó, de mértéke 0,31% és 1,77% között van, 2024-ben az átlagos mértéke 0,74%-ra tehető, amely nagyban lecsökkent az előző évekhez képest (PWC, 2023, a).

3.7. Egyéb adók

3.7.1 Ajándékozási adó

Az ajándékadó mértéke egységesen 15%. A házastársak mentesek a díj alól. Továbbá azok a gyermekek, mostohagyermek és azok utódai, szülők és élettársak, akiket az ajándék megillet, 2024-ben 74 100 dán korona (kb. 4 millió forint) összeghatárig adómentesek és afelett pedig az egységes 15%-ot kell megfizetni. A gyermek házastársánál az adómentes összeghatár 25 900

dán korona (kb. 1,4 millió forint), és szintén efelett fizetendő a 15%. Kivételt képeznek a mostohaszülők és nagyszülők, akik bár 74 100 dán koronáig adómentesek, de az összeghatár felett már 36,25%-ot kötelesek fizetni. Családon kívüli személyeknek szánt ajándék is adóköteles (PWC, 2023, a).

3.7.2. Öröklési illeték

Öröklési illetéket a túlélő házastársnak az örökölt rész után nem kell fizetnie. Az ajándékozási adónál másodrészen említettek számára 333 100 dán koronáig az örökség adómentes, afelett 15%-ot kell megfizetni. Ha nem családon belül történt az öröklés, akkor a 15%-os örökösödési illeték után még további 25%-os vagyonadót is ki kell fizetnie (PWC, 2023, a).

3.8. Gépjárművek

A díjszabása a gépjárműadónak rendkívül magas. A regisztrációs adó mértéke 70 200 dán korona értékig 25%, 218 000 dán koronáig 85% és efelett már a gépjármű értékének a 150%-át kell megfizetniük. Ugyanezek az adókulcsok vonatkoznak a más típusú járművekre is, mint a többek között a motorkerékpár vagy kisteherautó, csak minden esetben változik az összeghatárok értéke. Használt gépjárműveknél a regisztrációs adót a becsült érték alapján határozzák meg (Motorstyrelsen, é.n.). Emellett a környezetvédelmi kiegészítést is kell fizetniük, amely az üzemanyag fogyasztáson alapul. A gépjármű kategóriában megkülönböztetünk egy szén-dioxid kibocsátáson alapuló adót, a CO₂ kibocsátási pótdíjat, amelynek mértéke 2024-ben 270 dán korona (kb. 14 300 Ft) / gramm kibocsátásért. Az adót az egy kilométerenkénti CO₂ kibocsátás alapján számolják.

3.9. Juttatások utáni adófizetés

Vannak olyan juttatások, amelyek után a munkavállaló adót kell fizessen. Ilyen például többek között a cégautó, mobiltelefon, internet munkavállalónak való biztosítása. Ezt több vállalat úgy oldja meg, hogy élnek az úgynevezett “bérrendezés” fogalmával. Ez azt takarja, hogy bruttó fizetéseszköket vesznek igénybe a munkáltatók és a különbözeti összeget a juttatások teszik ki (Den juridiske vejledning, CA).

3.9.1. Cégautó

A magyar fogalom, mint cégautóadó befizetője a munkáltató. Dániában azonban a munkavállaló, aki használja a gépjárművet is köteles utána adót fizetni. Ez több részletből

tevődik össze. Egyrészt az autó értéke alapján, amely azt jelenti, ha az autó becsült értéke 300 000 dán korona alatt van, akkor annak 23%-a, ha felette, akkor a határ feletti összeg 22%-át kell megfizetnie a munkavállalónak. Ehhez tevődik hozzá a környezetvédelmi pótlék, amelynek mértéke az éves időszakos adótól függ, amelynek mértéke 660 dán korona szorozva az éppen törvényben lévő adókulccsal, amelynek százalékos értéke 700% (Den juridiske vejledning, C.A.5.14.1.; Skattestyrelsen, 2024, d).

3.9.2. Mobiltelefon, számítógép, internet hozzáférés

Az a munkavállaló, akinek a munkáltatója biztosítja a mobiltelefont, internetet és a számítógépet, és ezt magáncélra is felhasználhatja, éves szinten, 2024-ben 3200 dán koronát kell megfizetnie, azonban ezzel a magánszemélynek nincs külön teendője, a munkáltató vonja a fizetésből (Den juridiske vejledning, C.A.5.2.).

3.9.3. Egyéb ajándékok

Évente 1300 dán korona értékig adómentes bármely ajándék, juttatás a munkavállaló számára. Ez alól kivételt képeznek a 25; 35; 40; 45 és 50 éves munkaviszony utáni maximális 8000 dán korona összegű évfordulós ajándék (Den juridiske vejledning, C.A.).

3.10. Levonási lehetőségek, támogatások

Az adó kiszámítása előtt levonások is megilletik az adófizetőt. Bizonyos, az alábbiakban bemutatott szempontok alapján a bevételből összegeket vonnak le és ez alapján számítják ki a fizetendő adót.

3.10.1. Foglalkoztatási költségek elszámolása

2024-ben minden foglalkoztatottat megillet az úgynevezett foglalkoztatási támogatás. A támogatás nem haladhatja meg a foglalkoztatásból származó jövedelem 10,65%-át, a maximális összeghatára pedig 45 100 dán korona (PWC, 2023, a). Valamint minden olyan állampolgár, aki társadalombiztosítási járulékköteles, annak jövedelme 216 100 dán korona feletti részére 4,5%-nyi, de maximum 2800 dán korona támogatást kaphat. Ennek neve a munkahelyi támogatás (Skattestyrelsen, 2024, d)

3.10.2. Közlekedési levonás

Kedvezményt kaphat a polgár az állandó lakóhelye és a munkahelye közötti távolságra is, amennyiben a kettő között (oda-vissza) több mint 24 kilométer van, azonban, ha a munkáltató már a bérbe beleszámítja utazási költséget, akkor a polgár már nem jogosult a levonásra. A kedvezmény minden közlekedési eszközre érvényes, de csak azokra a napokra, amikor a munkavállaló ténylegesen a munkahelyére utazott, a "home office"-ban eltöltött napokra nem. Ennek konkrét mértéke számokban kifejezve, 120 km-es távolságig 2,23 dán korona kilométerenként, 120 km felett pedig 1,12 dán korona számolható el. Maximális összeghatára egy évre 31 600 dán korona (Skattestyrelsen, 2024, d).

Azokra a polgárookra, akiknek hazája nem Dánia, más szabályok vonatkoznak, azonban a kutatás csak a Dániában élő munkavállalókkal foglalkozik. A túlórával kapcsolatos költségek is ide sorolhatóak (Den juridiske vejledning, CA 4.3.1.2.).

3.10.3. Egyéb munkavállalói költségek

Ritka és komoly szabályok koordinálják azt, hogy mikor vonhatóak le egy saját munkahelyiség, dolgozószober költségei, amelyet az alkalmazott a munkahelyén kívül létesít, valamint ritka esetben, de a munkaruha költségei is levonhatóak.

Ide tartoznak az utazás során felmerült költségek egy üzleti út során. Élelmiszer, szállás és kisebb szükségleti cikk levonható, amelynek maximális mértéke 31 600 dán korona (Den juridiske vejledning, CA7; Skattestyrelsen).

3.10.4. Jótékonykodási levonás

Ha a polgár szervezeteknek, alapítványoknak adományokat nyújt, akkor az az összeg levonható az adóköteles bevételből. Ennek is van természetesen maximum értékhatára, amely 2024-es évben 18300 dán korona, amely több intézmény között is el lehet osztva (PWC, 2023, a). Ezeket az adományokat a dán adóhatóság felé jelezni kell, így élhet az állampolgár a levonás jogával.

3.10.5. Szakszervezeti járulékok levonása

Az adóalany levonhatja a tagdíjak költségeit, amelyeket szakszervezeteknek, szakmai szövetségeknek befizetett. Azokra a szervezetekre érvényesíthető a levonás joga, amelyek munkaerő-piaci egyesületek és a munkáltatók érdekeit védik, vagy a tagok pénzügyi és szakmai érdekeit őrzik. Nemcsak a munkavállalónak, hanem a szervezetnek is be kell jelentenie az adóhatóságnak a tagság meglétét és így érvényesíthető a levonás. Ennek van felső határa,

amely 2024-ben 7000 dán koronára (kb. 370 000 Ft) emelkedett éves szinten (Den juridiske vejledning, CA 4.3.1.3).

3.10.6. Oktatási levonás

Levonás illeti meg az adóalanyt akkor is, ha tanulmányokat folytat, amelynek költségei vannak. Azonban csak azokra a képzésekre veheti igénybe a polgár ezt a jogot, amennyiben nem teljesen új készségeket ad a képzés, vagy nem más pozíciókra alkalmas tudást ad, hanem csak akkor, ha kapcsolatban áll a tananyag az aktuálisan végzett hivatással (Den juridiske vejledning, CA 4.3.1.4).

3.10.7. Nyugdíjlevonás

Az adóalaplevonásra való jogosultságot két részre lehet bontani. Azokra, akiknek még több mint 15 év van hátra az állami nyugdíjkorhatár eléréséig a nyugdíjrendszerbe való éves befizetés maximum 32%-ára jogosultak. Ennek mértéke 2024-ben ennek a teteje 25 792 dán korona. Aki már közelebb áll a nyugdíjkorhatárhoz, ők már csak 12%-nyi, vagyis maximum 9672 dán korona összegű levonásra jogosultak évente (Den juridiske vejledning, CA 4.3.9; PBL, 18.§).

3.10.8. Zöld csekk

Bár csekként hivatkoznak rá, ez a valóságban egy adóalap kedvezmény. Csak a nyugdíjasok és a korkedvezményesek jogosultak rá, és éves szinten 875 dán koronát jelent. Létezik egy úgynevezett zöld csekk kiegészítés, azok számára, akiknek 18 év alatti gyermekük van. Egy gyermek után évente 240 dán korona (Skattestyrelsen, 2024, c).

3.11. Juttatások

Általánosságban minden 18 év feletti munkavállaló személyi juttatásban részesül, évi 49 700 dán korona értékben, ezzel a jövedelemadó csökkenthető.

3.11.1. Gyermekek

2024-es adatok alapján 2 év alatti gyermekek esetén 20 496 dán korona, 3-6 év között 16 224 dán korona, 7-14 év között 12 768 dán korona, valamint a 15-17 év közötti gyermekek esetén

évente 4256 dán korona juttatás jár, amely után adót nem kell megfizetnie a szülőnek (Lifeindenmark, é.n, b.).

4. A MAGYAR ADÓRENDSZER BEMUTATÁSA

Magyarországon az adózásért felelős szerv a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a NAV. Az adóköteles időszak Dániához hasonlóan hazánkban is a naptári év. Az adóévről a jövedelemadóbevallást legkésőbb a következő év május 20-ig kell benyújtani. Egy OECD kutatás alapján a hazai adórendszer a 11. legversenyképesebb volt a vizsgált 38 ország közül. Ez annak köszönhető, hogy az elmúlt években jelentősen megváltozott a magyar adórendszer, hiszen csökkent a munkát terhelő adók súlya. Nemzetközileg elfogadott tény, hogy akkor a legoptimálisabb egy ország adórendszere, ha alacsony a tőkére kivetett adó, ezt követően a fókusz legyen a munkát terhelő adó mérséklésén, és végül a fogyasztást terhelő adó torzítja legkevésbé a gazdasági szereplők döntéseit. Magyarországon a társasági adó mindössze 9%-os nominális kulcsú, míg a vizsgált országok esetén átlagosan ez az érték 23,6% volt. A rendszer erősségének tekintik nemzetközi viszonylatban is az egykulcsos személyi-jövedelemadót (Erdélyi, 2024; Krekó - Kiss, é.n.). Bár alacsony az ország társasági adója és a személyi jövedelemadója is, viszont a fogyasztási adója kimagaslóan nagy értéket vesz fel a maga 27%-ával. Amíg átlagosan egy OECD tagállam megközelítőleg 32%-át az adóbevételeinek a fogyasztási adókból szedi be, addig hazánkban a tavalyi évben ez 45,3% volt (Tax Foundation, é.n.). A 2023-as bevétele a NAV-nak közel 24 milliárd forint volt. Ebből 4 milliárd forint személyi jövedelemadó bevétel, és közel 7 milliárd forint bevételre tett szert mind az általános forgalmi adóból, mind a társadalombiztosítási járulékból (NAV, 2023, b). 2021-ben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szedte be az ország adó- és adójellegű bevételeinek 94%-át (NAV, 2021).

4.1 Adókötelezettség fogalma

Minden magyarországi illetőségű magánszemély minden jövedelme után adóköteles, függetlenül attól, hogy hol szerezték, Magyarországon vagy külföldön (1995. évi CXVII, törvény 2.§). Belföldi illetőségű pedig többek között minden olyan magánszemély, aki magyar állampolgár, legalább évente 183 napig gyakorolja az ország területén a szabad mozgáshoz való jogot, akinek csak belföldön van állandó lakhelye (1995. évi CXVII, törvény 3.§ 2. pont). Amint az adóköteles tevékenység kezdetét veszi, a polgár köteles adószám megállapítást kérni, kivéve annak, akinek csak ingatlan bérbeadásból származó jövedelme van.

4.2 Adóköteles jövedelem fogalma

Magyarországon minden magyar illetőségű magánszemélyek belföldről vagy külföldről származó jövedelme is adóköteles lehet az országban (világjövedelem adóztatása). Ha kettős adóztatás elkerüléséről szóló törvény lehetővé teszi ezt. Az adóköteles jövedelem is két kategóriára osztható, az összevont adóalapba tartozó jövedelemre és a külön adózó jövedelemre. Az előbbi csoportba tartoznak egyebek mellett a munkaviszonyból származó jövedelem, a nevelőszülőség, de a vállalkozói kivét vagy a bérbadásból származó bevétel is. Külön adózó jövedelemhez sorolhatóak a tőkejövedelmek, illetve az ingó vagyontárgy és az ingatlan értékesítés által generált bevételek (Lukovszki, 2023; NAV, 2024, a).

4.3. Adó befizetése és bevallása

Az adót önadózással kell az adózónak megállapítania, bevallania és befizetnie. Ugyanúgy, mint Dániában, itt is a munkáltató adóelőleg levonással fizeti meg az adót. Akinek egyéb bevétele keletkezik, annak a bevallást saját magának kell benyújtania és az adót megfizetnie, ugyanez vonatkozik a vállalkozókra (Lukovszki, 2023).

4.4. Közvetett adók

4.4.1. Általános forgalmi adó

Magyarországon valamivel bonyolultabb az általános forgalmi adó, az ÁFA rendszere, mint Dániában. Hazánkban megkülönböztetünk általános, csökkentett és kedvezményes kulcsú termékeket. Kedvezményes kulcs mértéke 5%, és olyan termékek tartoznak a kategóriába, mint a humán gyógyszerek, tápszerek, könyvek, nagytestű állatok és baromfik húsa, tojás, emberi fogyasztásra alkalmas halak és a tej. Az élelmiszereken kívül még az 5%-os kulcs alá tartoznak többet között a távhő, internet szolgáltatások és a vendéglátás is, leszámítva az alkoholtartalmú italokat. A szálláshely szolgáltatás, valamint az élőzenei szolgáltatás is ide sorolható. Csökkentett kulcs alá mindössze két termék kategória sorolható, a tejtermékek és a pékáruk. Ezek ÁFA kulcsa 18%. Minden más a 27%-os normál ÁFA kulcs alá tartozott egészen 2024-január 1.-ig. Azóta bevezettek egy új, 0 %-os adómértéket is, amely a hetenként legalább négyszer megjelenő kiadványokra vonatkozik (Farkas, é.n.; Lukovszki, 2023; NAV 2023,e).

Magyarországon, akárcsak más országokban is, kevesebb általános forgalmi adót fizetnek az magasabb jövedelműek a keresetükhöz viszonyítva, mint szegényebb társaik. Hazánkban a magas általános forgalmi adónak köszönhetően nagyobb a súlya a teljes adórendszer

újraelosztásában. Más országokban ezt a regresszivitást a jövedelem után fizetendő adók ellensúlyozzák, Magyarországon azonban azok sem (Farkas, é.n.; Krekó és társai, 2022).

4.5 Közvetlen adók

4.5.1. Személyi jövedelemadó

Magyarországon jelenleg a személyi jövedelemadó lineáris, ami azt jelenti, hogy a munkabértől függetlenül, mindenki, egységesen ugyanakkora adókulccsal adózik, szám szerint 15%-kal. Magyarországon, bárki, aki rendelkezik személyi jövedelemadó-bevallással, az rendelkezhet évente az adója 1+1%-áról, hogy az, egy általa kiválasztott kedvezményezetthez kerüljön. Az egyik 1%-ot egy civil kedvezményezettnek van lehetőség adni. Ide sorolhatók a közhasznú egyesületek, alapítványok, közalapítványok. A másik 1% pedig az úgynevezett technikai számos kedvezményezetté. Ide tartoznak a vallási közösségek, egyházak. Ez semmilyen módon nem befolyásolja a magánszemély által fizetendő adót, csupán a kedvezményezett változik meg ebben az esetben (NAV, 2024, c). Fizetnünk kell személyi jövedelemadót nem önálló tevékenységből származó jövedelem esetén is. Ez a 15% nemcsak a munkabérből származó jövedelemre érvényes, hanem az önálló tevékenységből származó bevételre is. Ennek a megállapításhoz két módszert alkalmazhat a magánszemély. Létezik a tételes költségelszámolás módszere, ahol az összes felmerülő költséget számlával bizonyítani kell, ami a bevételből levonható. A másik használható módszer a 10%-os költséghányad módszere, ahol mindenféle számla nélkül a bevétel 10%-a költségként elszámolható, tehát csak a bevétel 90%-a számít jövedelemnek (NAV, 2024, a).

4.5.2. Helyi adó

Helyi adók kategóriájába tartozik a magánszemélyek számára az építményadó. Ennek alanya mindig a január 1-jén meglévő hivatalos tulajdonos. Többféle számítási módszer létezik. Az egyik közülük amikor a hasznos négyzetméter alapján számolunk, a másik számítás pedig a korrigált forgalmi érték alapján történik. A négyzetméterárnak és a korrigált forgalmi érték adókulcsának is van törvény szerinti maximuma, de mértékük településenként változó. Például a fővárosban, a III. kerületben ennek összege pontosan 2400 Ft négyzetméterenként (Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat, 1.1-6§).

Telekadót is szabhat ki az önkormányzat. Ezt a beépítetlen földrészekre vetheti ki, mezőgazdasági földekre, külterületen lévő termőföldekre, temetőkre, erdőkre. A szabály ugyanaz mint az építményadónál, viszont jóval kisebb az adókulcs és a négyzetméter ár is. Az

előző példával élve, a III. kerületben ennek pontos összege 400 Ft négyzetméterenként (Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat, 2.7-11§).

Ha ezekkel az Önkormányzat nem él, akkor helyi kommunális adót is vethetnek ki, amelynek a maximális mértéke épületenként, illetve telkenként évi 17 000 Ft (KPMG, 2024).

4.5.3. Öröklési illeték

Ha valaki örököl az elhunyt hozzátartozója után, akkor köteles öröklési illetéket fizetnie. Ez vonatkozik az ingó vagyontárgyra és az ingatlanra is. Ingóság öröklése esetén az illeték mértéke az örökség tiszta értékének 18%-a. Tiszta értéknek az minősül, amikor a forgalmi értékből levonásra kerül a hagyatékot terhelő tartozás. Ingatlan esetén 9% az illeték mértéke. Ingóság esetén akkor adóköteles az örökség, ha annak forgalmi értéke meghaladja a 300 000 forintot. Ha az értékhatár alatti összegű ingóságról van szó, akkor illetékmentes az örökség. További illetékmentes az öröklés akkor is, ha egyenesági rokon, testvér, házastárs vagy bejegyzett élettárs az örökös. Lehetőség van arra is, hogy a magánszemély lemondjon az örökségről, ezáltal szintén nem kell illetéket fizetnie. Szintén teljes illetékmentességben részesül többek között például a Magyar Állam, a helyi önkormányzatok, egyházi jogi személyek, a Magyar Nemzeti Bank (Lukovszki, 2023; NAV, 2022; NAV 2024; 1990. XCIII.).

4.5.4. Ajándékozási illeték

Minden ajándékozással történő vagyonszerzésnél ajándékozási illetéket kell fizetni. Ennek tárgya lehet ingó vagyontárgy vagy ingatlan is. Az ajándékozást az érintettek kötelesek bejelentik be a NAV-nak, kivéve akkor, ha a vagyonszerzés illetékmentes. Az illeték alapja a vagyon tiszta értéke, vagyis a megszerzett vagyon forgalmi értékből még levonják az adósságokat, és az így keletkező összeg lesz az illetékalap. Az alap után szintén 18% fizetendő ingó vagyontárgyak esetében és ingatlan esetén pedig 9%. A már öröklési illetéknél említett mentességek itt is ugyanúgy érvényesek (Lukovszki, 2023; NAV, 2024, d).

4.5.5. Egyházi adó

Az egyházi adó, vagyis az egyházközségi hozzájárulás más rendszerben működik, mint Dániában. Az egyházi adót nem az állami adóhatóság szedi be, minden lakosnak annak a plébániának kell befizetnie, amelynek a területén lakik. Ez nem azonos a személyi jövedelemadónál említett 1%-os éves hozzájárulással. Az egyházközségi hozzájárulás önkéntes és csak irányadó mértéke van, ami az éves nettó munkabér vagy nyugdíj 0,5%-1%-a között van,

de mindenki a lehetőségei szerint adakozhat. Ezt a munkavállaló nem vonja, hanem személyesen lehet befizetni, bankszámlára utalni vagy postai csekken feladni (Esztergom-Budapesti Főegyházmegye; é.n.).

4.5.6. Osztalékadó

Ha részvényes a polgár és osztalékjövedelemre tesz szert, akkor kétféle adófizetési kötelezettség terheli. Egyrészt 15%-os személyi jövedelemadót, másrészt még a 13%-os szociális hozzájárulási adót is meg kell fizetnie. A szocho alapján azonban van egy felső határa, pontosabbak a tárgyévi minimálbér 24-szerese. Az adót azonban több esetben is a kifizető fizeti be, a magánszemély már a nettó összeget kapja meg (PWC, 2024, b).

4.5.7. Társadalombiztosítási járulék

A társadalombiztosítási járulék célja, hogy az állam a befolyt összegből finanszírozza a táppénzt, nyugdíjat, orvosi ellátást. Csak azok részesülnek az ellátásban, akik befizetik a járulékot, számszerűsítve a bevételük 18,5%-át. Ennek mértékének is van egy minimuma, legalább a tárgyéven megállapított minimálbér 30%-a után kell megfizetnie. Ez a szabály leginkább a nem teljes munkaidőben bejelentett munkavállalókra irányul. A majd későbbiekben tárgyalt családi kedvezményből fennmaradó összeg 15%-a használható fel az itt említett társadalombiztosítási járulék fedezésére. Abban az esetben, ha a magánszemély 18 év feletti és munkáltatója vagy iskolája által nem fizetett a járulék, akkor nem jogosult az országban ingyenes egészségügyi szolgáltatásokra. Ebben az esetben lehetősége van havonta 11 300 Ft-nyi járulék megfizetésére (PWC, 2024, b).

4.5.8. Ingatlan és ingó vagyontárgy eladásából származó bevétel

Ingó vagyontárgyak adómentesen értékesíthetők 200 000 forint összegig. Efeletti összeg esetén, a többletbevétel jövedelemnek minősül és adózási kötelezettséget von maga után, szám szerint 15%-os kulcs számolandó el rá (NAV, 2023, c). Ingatlan adás-vétel kapcsán az eladónak kell a személyi jövedelemadót fizetnie. Nem kell ingatlandót fizetnie annak, aki az eladott ingatlant legalább öt éve vette, vagy a költségei meghaladják, de legalább eléri a bevételt. A személyi jövedelemadó az ingatlan értékesítéséből származó bevétel esetén is annak 15%-a. Jövedelemnek a befolyt összeg egy része tekinthető csak, eltekintve, ha a megszerzés nulladik vagy első évében lesz az ingatlan értékesítve. Ettől a két esettől függetlenül a jövedelem

számított összege egyre csökken a megvásárlás és az eladás között eltelt idővel. (NAV, 2023, d)

4.6. Kedvezmények

Többféle kedvezményt is biztosítanak az országban, amelyekkel csökkenteni lehet az adóalapot, ezzel a befizetendő adó nagyságát is. Felhasználásuk sorrendje kötött, vagyis akit többféle kedvezmény is megillet, csak a lenti felsorolás szerinti sorrendben használhatja fel őket (NAV, 2024, e).

4.6.1. Négy vagy több gyermeket nevelő anyák kedvezménye

Az a nő, aki legalább négy gyermeke után jogosult családi pótlékra, legyenek ezek vér szerinti, vagy örökbefogadott gyermekek minden értékhatár nélkül, mentesül a jövedelemadó-fizetési kötelezettség alól. Azok a gyerekek is ebbe a kategóriába tartoznak, akik után legalább 12 éven át családi pótlékra volt jogosult az anya, de azóta felnőttek. A kedvezmény többek között például bérbeadásból származó bevételre nem érvényesíthető (NAV, 2024, e).

4.6.2. 25 év alatti fiatalok kedvezménye

A 25 év alatti polgároknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük, egészen a Központi Statisztikai Hivatal által megadott, tárgyévot megelőző év júliusra vonatkozóan közzétett teljes munkaidős alkalmazottak bruttó átlagkeresetének megfelelő összeghatárig. Ez 2024-ben 576 601 Ft. Az többletbevétel után azonban fizetendő a 15%-os adó. A kedvezmény utoljára abban a hónapban vehető igénybe, amikor a magánszemély a 25. életévét betöltötte (NAV, 2024, e).

4.6.3. 30 év alatti anyák kedvezménye

Az a nő jogosult a kedvezményre, aki már betöltötte a 25. életévét és van egy vér szerinti vagy örökbefogadott gyermeke. Hasonlóan a 25 év alatti fiatalok kedvezményéhez, itt is a bruttó átlagkeresetnek megfelelő összeghatárig az anya személyi jövedelemadó mentes, a felette lévő bevétel pedig adóköteles (NAV, 2024, e).

4.6.4. Személyi kedvezmény

Ennek mértéke a minimálbér egyharmadának száz forintra kerekített értéke, amely 2024-ben 88 900 Ft. A kedvezményt azok a polgárok érvényesíthetik, akiknek van orvosi igazolásuk

súlyos fogyatékoságról, rokkantságról. Kizárólag olyan betegségek számítanak bele, amelyek a “súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló 335/2009. Korm. rendeletben” felsorolásra kerülnek (NAV, 2024, e).

4.6.5. Első házások kedvezménye

Ennek összege rögzített, 33 335 Ft havonta, amely adóalapkedvezményként számolható el. Azok a házastársak kaphatják meg, ahol legalább az egyik félnek az első házassága történt. Maximum 24 hónapig érvényesíthető a házasságkötés hónapját követően (NAV, 2024, e).

4.6.6. Családi kedvezmény

A kedvezmény gyermekek után vehető igénybe, azonban megkülönböztetünk kedvezményezett eltartottat és eltartottat. Az előbbi alatt azt értjük, aki után a polgár jogosult családi pótlékra. Az utóbbi alatt pedig azt, aki a családi pótlék összegének megállapítása szempontjából figyelembe vehető, mint például az, aki felsőoktatásban tanul és nincs rendszeres jövedelme. Az adóalapkedvezmény mértéke egy kedvezményezett eltartott után 66 670 Ft havonta, két gyermek után 133 330 Ft havonta gyermekenként, három vagy több kedvezményezett eltartott után pedig már 220 000 Ft adókedvezmény érvényesíthető havonta gyermekenként. Azért is különböztetünk meg eltartott és kedvezményezett eltartottakat, mert a létszámba beleszámítanak az eltartott gyermekek is, viszont a kedvezmény összegének meghatározásakor a kedvezmény utánuk nem vehető igénybe (NAV, 2024, e).

Lehetőség van arra is, ha az érvényesíthető családi járulékkedvezmény meghaladja az összevont adóalapba tartozó jövedelem összegét, akkor az adóalapot meghaladó rész 15%-a érvényesíthető járulékkedvezményként (NAV, 2024, e).

4.7. Gépjárművek

Minden gépjármű után fizetendő a gépjárműadó, amely belföldi forgalomban van és/vagy magyar hatósági rendszámúval van ellátva. A gépjárműadó mértéke függ a gyártási évtől és a teljesítménytől is személygépkocsi és motorkerékpár esetében. Más típusú, mint autóbusz vagy lakókocsi esetén már a gépjármű saját tömege is beleszámít az adó tényleges nagyságába. A fizetendő adó megfizetése minden esetben annak a kötelessége, aki az év első napján a jármű hivatalos üzemtartója, tulajdonosa. Az adót a Nemzeti Adó- és Vámhivatal állapítja meg kivetéssel és egy összegben fizetendő be. Igénybe vehetők mentességek, például a súlyos

mozgáskorlátozottak számára, vagy a környezetkímélő gépkocsik után sem kell a gépjárműadót megfizetni (NAV, 2022).

5. A MAGÁNSZEMÉLYEK ADÓTERHEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA MAGYAR ÉS DÁN PÉLDÁKON

A két ország jóléti rendszerének összehasonlításához elengedhetetlen, hogy számszerűsített eredményeket is lássunk. A számítások során csak a jövedelmet veszem alapul. Felteszem azt, hogy egyik magánszemély sem rendelkezik ingatlannal vagy a munkáltató által kifizetett bérén felül egyéb bevétellel. Felteszem azt is, hogy egyikük sem vállalkozó, vagyis csak átlagos alkalmazottak körében folytatom a vizsgálatot. Az elemzést három típusú, különböző élethelyzetben lévő, eltérő fizetésű magánszemélyen végzem el. Magyarország esetében a számításokat havi adatok alapján végzem. Dániában viszont számos kedvezmény éves mértékben van megadva, így azokban a példákban éves adóteherrel kalkulálok, majd vetítem le havi szintre.

5.1. “MA” magánszemély

Az első vizsgált adóalany egy két gyermekes, házaspár, átlagbért kereső férfi Magyarországon, jele a továbbiakban “MA”. A magánszemély rendelkezik két kedvezményezett eltartott gyermekkel, ahol felteszem, hogy csak ő egyedül veszi igénybe a kedvezményt. Nem számít friss házasnak és 25 év feletti.

Bruttó bére:

- 2024-ben a Központi Statisztikai Hivatal gyorstájékoztatója alapján májusban a magyar bruttó átlagkereset 652 000 Ft volt.

Kedvezmények:

- Egymaga veszi igénybe a kedvezményt, amely során gyermekenként 133 300 forint adóalap kedvezményre jogosult. Így $133\,300 \times 2 = 266\,600$ Ft adóalap kedvezményt érvényesíthet.

Az új adóalap:

- $652\,000 - 266\,600 = 385\,400$ Ft.

Személyi jövedelemadó:

- Mértéke 15%: $385\,400 \times 0,15 = 57\,810$ Ft személyi jövedelemadó megfizetésére kötelezett a munkavállaló

Társadalombiztosítási járulék:

- Mértéke 18,5%, egységesen minden magyar munkavállalónak: Ennek számszerűsített értéke: $652\,000 \times 0,185 = 120\,620$ Ft

A bruttó béréből fizetendő összes adó:

- $57\,801 + 120\,620 = 178\,421$ Ft

Kedvezmények összesen:

- 266 660 Ft

Nettó bér:

- $652\,000 - 178\,421 = 473\,579$ Ft

Százalékosan kifejezve:

$$473\,579 / 652\,000 = 72,63\%, \text{ vagyis az adó mértéke: } 27,37\%$$

5.2 “MB” magánszemély

Második vizsgálandó adóalany, egy egyedülálló, minimálbért kereső magánszemély, aki 25 év feletti, gyermektelen, és súlyos fogyatékossgal sem rendelkezik, a továbbiakban “MB”-vel jelölöm.

Bruttó bére:

- A minimálbér összege 2024-ben 266 800 Ft (NAV, 2023, a).

Kedvezmények:

- Mivel a magánszemély se nem házas, se nem számított a törvények alapján fiatalnak és gyermekei sincsenek, így semmilyen adóalapkedvezményre nem jogosult.

Adóalapja:

- 266 800 Ft

Személyi jövedelemadó:

- Mértéke 15%, $266\,800 \times 0,15 = 40\,020$ Ft

Társadalombiztosítási járulék

- Mértéke 18,5%, $266\,800 \times 0,185 = 49\,358$ Ft

A bruttó béréből fizetendő összes adó:

- 89 378 Ft

Nettó bér:

- $266\,800 - 89\,378 = 177\,422$ Ft

Százalékosan kifejezve:

$$177\,422 / 266\,800 = 66,5\%, \text{ vagyis az adó mértéke } 33,5\%$$

5.3. “MC” magánszemély

Harmadik magánszemély, akin a számításokat elvégzem, egy magas fizetéssel rendelkező, szintén egyedülálló, 25 év feletti magánszemély, gyermekek és súlyos egészségügyi probléma nélkül, akit a továbbiakban “MC”-vel jelölök.

Bruttó bére:

- Statisztikák alapján Magyarországon 2024-ben a legmagasabb bruttó bére bármely vezérigazgató posztot betöltő magánszemélynek volt, ahol a havi bruttó bér elérheti a 2 285 100 forintot.

Kedvezmények:

- Mivel a magánszemély se nem házas, se nem számított a törvények alapján fiatalnak és gyermekei sincsenek, így semmilyen adóalapkedvezményre nem jogosult.

Adóalapja:

- 2 285 100 Ft

Személyi jövedelemadó:

- Mértéke 15%, amelynek összege $2\,285\,100 \times 0,15 = 342\,765$ Ft.

Társadalombiztosítási járulék:

- Mértéke 18,5%, amelynek pontos összege 422 744 Ft.

Fizetendő adója:

- 765 509 Ft

Nettó bér:

- 1 519 591 Ft

Százalékosan kifejezve:

- 66,5%, vagyis az adó mértéke 33,5%

5.4. Összefoglaló táblázat a magyarországi adatokról

A fentebb számolt adatokat az alábbi 3. táblázat foglalja össze. Az látható a számok alapján, hogy Magyarországon a jövedelem nem befolyásolja az adókulcs mértékét. Ugyanazok az adónemek és adókulcsok vonatkoznak az átlag alatti, valamint feletti magánszemélyekre is. Az egyetlen módja a befizetendő adó csökkentésének, az adóalap kedvezmények igénybevétele. Ezekről részletesebb tájékoztató a negyedik fejezetben található.

3. táblázat: Magyar magánszemélyek összehasonlítása

	“MA” magánszemély	“MB” magánszemély	“MC” magánszemély
Havi bruttó bér (Ft)	652 000	266 800	2 285 100
Adóalap kedvezmények (Ft)	266 660	0	0
Összes fizetendő adó (Ft)	178 421	89 378	765 509
Nettó bér (Ft)	473 579	177 422	1 519 591
Összes fizetendő adó a bruttó bér százalékában (%)	27,37	33,5	33,5

Forrás: Saját számítások alapján saját szerkesztés

5.5. “DA” magánszemély

A személy ugyanúgy házas, 2 gyermekkel rendelkezik és dán átlagjövedelmet keres. Gyermekei 1 és 5 évesek.

Bruttó bére:

- 2024-es adatok alapján ez havonta 46 972 dán korona, forintra átszámítva megközelítőleg 2,5 millió forint. Évente ez 563 664 dán korona.

Munkaerőpiaci hozzájárulás:

- Mértéke 8%, amely a bruttó bérből elsődlegesen levonásra kerül.
 $563\,664 \times 0,08 = 45\,093$ dán korona

Összes személyi jövedelem:

- Ezek után az összes személyi jövedelem összege 518 571 dán korona.

Foglalkoztatási támogatás:

- Mértéke 10,65%, de maximum 45 100 dán korona lehet 2024-ben. Mivel $563\,664 \times 0,1065 = 60\,030$ dán korona, amely a maximális érték felett vagy, így ennek a levonásnak a nagysága 45 100 dán korona.

Munkahelyi levonás:

- 216 100 dán korona feletti összeg 4,5%-a számolható el adóalap csökkentő tételként, de maximum 2800 dán korona. $563\,664 - 216\,100 = 347\,564 \times 0,045 = 15\,640$. Ez az érték a maximális felett van, így a levonás összesen 2800 dán korona.

Adóalap csökkentés:

- Ez összesen 47 900 dán korona mértékű adóalap csökkentés.

Összes új adóköteles jövedelem:

- $518\,571 - 47\,900 = 470\,671$ dán korona.

18 év feletti kedvezmény:

- Ez az új adóalap még csökkenthető további 49 700 dán korona összeggel, amely minden 18 év feletti munkavállalónak jár évente.

Új adóalap:

- A számítás alapja $470\,671 - 49\,700 = 420\,971$ dán korona lesz.

Helyi adó:

- Az állampolgár feltételezésünk szerint a fővárosban, Koppenhágában lakik, ahol a helyi adó mértéke az adóévben 24,5%. $420\,971 \times 0,245 = 103\,138$ dán korona.

A tényleges személyi jövedelemadó kiszámításához más adóalapra van szükség. A munkahelyi és foglalkoztatási levonások nem figyelembe vehetők.

Alsó adó:

- Az $518\,571 - 49\,700 = 468\,871$ dán korona mértékű adóalap szerint számolunk. Az "alsó adó" mértéke 12,01 %, az 588 900 dán korona éves bevétel eléréséig. Ennek mértéke $468\,871 \times 0,1201 = 56\,311$ dán korona.

Felső adó:

- Felső adóra nem kerül sor, hiszen a jövedelem a határérték alatt van.

A teljes jövedelemadó:

- $45\,093 + 103\,138 + 56\,311 = 204\,542$ dán korona.

Összes éves jövedelem:

- 563 664 dán korona.

Nettó bér:

- 359 122 dán korona $\rightarrow \sim 20$ millió forint.

Százalékosan kifejezve:

- 36,288 %

Ez a százalékos érték átlagosnak számít, hiszen 2023-as adatok szerint egy állampolgár átlagosan 36%-nyi adót fizet Dániában.

5.6. “DB” magánszemély

A személy, akit vizsgálunk, szintén egy minimálbért kereső ember. Dániában azonban nincs törvényes minimálbér.

Bruttó bér:

- A minimálbér hiánya miatt egy 2024-es Statista elemzés alapján a legrosszabbul fizető dán munkalehetőségeket vettem alapul, melyek közül az első helyen áll az étel előkészítő segédmunkás, akik havonta 27 753 dán korona összeget keresnek, ez forintban kifejezve körülbelül 1,5 millió forint. Éves szinten ez 333 036 dán korona.

Munkaerőpiaci hozzájárulás:

- Az előző számítások alapján, ugyanúgy érvényes rá a 8%-os munkaerőpiaci hozzájárulás. $333\,036 \cdot 0,08 = 26\,643$ dán korona.

Összes személyi jövedelem:

- Az összes személyi jövedelme $333\,036 - 26\,643 = 306\,393$ dán korona.

Foglalkoztatási támogatás:

- $333\,036 \cdot 0,1065 = 35\,468$ dán korona.

Munkahelyi támogatás:

- $333\,036 \cdot 0,045 = 14\,987$ dán korona, amely túlmutat a maximális értéken, így az adóalap csökkentő tétel 2800 dán korona.

Az összes levonás:

- $35\,468 + 2800 = 38\,268$ dán korona.

Az új adóalap:

- $306\,393 - 38\,268 = 268\,125$ dán korona.

Személyes levonás:

- 49 700 dán korona, amely minden 18 év feletti munkavállalót megillet. Ezzel a tovább csökkentett adóalap $268\,125 - 49\,700 = 218\,425$ dán korona.

Helyi adó:

- Koppenhágai származást tekintve itt is a helyi adó mértéke 24,5%. Amely $218\,425 \cdot 0,245 = 53\,514$ dán korona levonást jelent.

Alsó adó:

- Az “alsó adó” mértéke szintén 12,01%, amelynek az adóalapja a munkaerőpiaci hozzájárulással csökkentett adóalapnak és a személyes levonásnak a különbségéből számolandó. $306\,393 - 49\,700 = 256\,693 \cdot 0,121 = 30\,829$ dán korona.

Felső adó:

- Felső adó” szabályai szerint nem érik el az összeghatárt, így további személyi jövedelemadó nem számolandó.

Összes adó:

- $26\,643 + 53\,514 + 30\,829 = 110\,986$.

A nettó összeg:

- 222 050 dán korona.

Százalékosan kifejezve:

- 33,326 %, amely adat közel egyezik a “DA” magánszeméllyel.

5.7. “DC” magánszemély

Harmadikként egy olyan személyt vizsgálok, aki rendkívül magas jövedelemmel rendelkezik, és vonatkoznak rá a “top-tax”, vagyis a “felső-adó”. A személy egyedülálló és szintén Koppenhágai lakos. Ugyanúgy a Statista felmérését választottam alapul arra, hogy megvizsgáljam, kik a legjobban fizetett munkavállalók. Az alapján a munkakör, ahol a legmagasabb a jövedelem az a vezető tisztségviselők körében van ahol havi szinten 111 523 dán korona összeget is lehet keresni. Ez évente 1 338 276 dán korona.

Bruttó bére:

- Havonta 111 523 dán korona

Munkaerőpiaci hozzájárulás:

- Mértéke 8%, $1\,338\,276 \cdot 0,08 = 107\,062$ dán korona.

Összes személyi jövedelme:

- $1\,338\,276 - 107\,062 = 1\,231\,214$ dán korona.

Foglalkoztatási támogatás:

- $1\,338\,276 \cdot 0,1065 = 142\,526$, amely meghaladja a maximumot, így ennek mértéke 45 100 dán korona.

Munkahelyi támogatás:

- $1\,338\,276 \cdot 0,045 = 60\,222$ dán korona, amely túlmutat a maximális értéken, így az adóalap csökkentő tétel 2800 dán korona.

Így az összes levonás:

- $45\,100 + 2\,800 = 47\,900$ dán korona

Az új adóalap:

- $1\,231\,214 - 49\,700 = 1\,181\,514$

Személyes levonás:

- 49 700 dán korona, amely minden 18 év feletti munkavállalót megillet. Ezzel a tovább csökkentett adóalap $1\,181\,514 - 49\,700 = 1\,131\,814$ dán korona.

Helyi adó:

- Koppenhágai a magánszemély, így a helyi adó mértéke 24,5%. Amely $1\,131\,814 \times 0,245 = 277\,294$ dán korona levonást jelent.

Alsó adó:

- Mértéke szintén 12,01%, amelynek az adóalapja a munkaerőpiaci hozzájárulással csökkentett adóalapnak és a személyes levonásnak a különbségéből számolandó. $1\,231\,214 - 49\,700 = 1\,181\,514 \times 0,121 = 141\,900$ dán korona.

Felső adó:

- A szabály alapján 588 900 dán korona feletti jövedelmi rész után további 15%-nyi adó fizetendő. $1\,231\,214 - 588\,900 = 642\,314$ dán koronára vonatkozik a 15%-os “felső-adó”. $642\,314 \times 0,15 = 96\,347$ dán korona.

Így az összes adó:

- $107\,062 + 277\,294 + 141\,900 + 96\,347 = 622\,603$

Nettó összeg:

- 715 673 dán korona évente, amely havonta 59 639 dán korona.

Százalékosan kifejezve:

- 53,48%.

5.8. Összefoglaló táblázat a dániai adatokról

A 4. táblázat a magyar adatokhoz hasonlóan, havi szintre van lebontva, függetlenül a számításoknál használt éves eredményektől, a könnyebb összehasonlítás érdekében. Az adatok kerekítésre kerültek a táblázat minden cellája esetében. Az adóalap kedvezmények felső határa van, amelyből kifolyólag egy bizonyos jövedelemszint felett, már nem igényelhető több kedvezmény. Azt láthatjuk, hogy a bruttó bérek emelkedésével a fizetendő adó százalékos aránya is emelkedik. A dán jövedelemadó progresszivitását a számítások is alátámasztották.

4.táblázat: Dán magánszemélyek összehasonlítása

	<i>“DA” magánszemély</i>	<i>“DB” magánszemély</i>	<i>“DC” magánszemély</i>
<i>Havi bruttó bér (dk)</i>	46 972	27 753	111 523
<i>Adóalap kedvezmények (dk)</i>	~ 3992	3189	~ 3992
<i>Összes fizetendő adó (dk)</i>	~ 17 045	~ 9249	51 884
<i>Nettó bér (dk)</i>	~ 29 927	~ 18 504	59 639
<i>Összes fizetendő adó a bruttó bér százalékában (%)</i>	36,288	33,325	53,48

Forrás: Saját számítások alapján saját szerkesztés

5.9 Dán és magyar magánszemélyek leadózott összegének százalékos formái összehasonlítva

Az 5. táblázat adatai alapján arra következtethetünk, hogy Dániában a fizetés emelkedésével az adóterhek is egyre növekednek, bár a felső adó határának eléréséig az adókulcs növekedésének mértéke elenyésző. Magyarországon az adó százalékos vonzata független a bér nagyságától, ennek csökkentésére csak a bizonyos kategóriákba tartozó személyek részesülhetnek adókedvezményben, amelyekről a tanulmány előző alpontjaiban már esett szó.

Dániában a családi állapottól független az adó mértéke. Az egyetlen adónem, amelyben szerepe van a házasságnak, az a részvényekkel kapcsolatos adózás kérdése. Ott egy olyan szabály van érvényben, hogy a részvények után 61 000 dán korona összegig 27% adó fizetendő, azonban házastársak esetén ez az összeg megduplázódik, és csak az összeghatárt meghaladó részvényjövedelem adózik egységesen 42%-al (PWC, 2024, b).

Azonban az adózással kapcsolatos kiadások egy magánszemély szempontjából nem érnek véget csak a jövedelem adóztatásának kérdéseivel. Ahhoz, hogy a vizsgált magánszemélyek tényleges anyagi helyzetéről realisabb képet kaphassunk, a továbbiakban már a nettó bérrel kalkulálva vizsgálom meg, hogy milyen egyéb terhei vannak a magánszemélyeknek és ezek alapján hasonlítom össze a dán és a magyar magánszemély havi költségvetését, illetve megvizsgálom azt, hogy a két különböző országban, ahol a nettó bérek szintjei igen messze állnak egymástól, mennyi megtakarításra tudnak szert tenni a magánszemélyek.

5.táblázat: A két ország adatainak összehasonlítása

	<i>Családos, átlagfizetéssel</i>	<i>Egyedülálló, alacsony bérrel</i>	<i>Egyedülálló, magas bérrel</i>
<i>Magyarország</i>	27,37%	33,5%	33,5%
<i>Dánia</i>	36,288%	33,325%	46,48%

Forrás: Saját számítások alapján

6. A MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK VIZSGÁLATA A KÉT ORSZÁG ESETÉBEN

A Numbeo a világ egyik legnagyobb adatbázisa, amely országok és városok adatait tartalmazza szerte a világon az életkörülményekről, költségekről, szennyezésekről. Kutatásomban ezt az adatbázist használva vizsgáltam meg, hogy mennyi pénzből tudnak átlagosan megélni az egyes típusú magánszemélyek a két országban, azonos életszínvonalon. Az adatok a Numbeo 2024. szeptemberi eredményeiből adódtak. A kutatásom lényege az volt, hogy meg tudjam nézni azt, hogy bár az élet köztudottan Dániában drágább, azonban a fizetések is jóval átlag felettiek, mégis mennyi megtakarítást tudnak félretenni az egyes magánszemélyek itthon és az északi országban.

6.1. Éttermek, szórakozás, ruházkodás

Dánia köztudottan egy nagyon drága ország, mind lakhatás, mind élelmiszerek szempontjából. Átlagosan egy főétel egy olcsóbbnak számító étteremben is 20 euróba kerül, egy ital hozzá pedig további 3,6 euróba kerül átlagosan. Erre Magyarországon összesen 11,5 eurót kell szánni. Egy mozijegy ára 16,07 euró körül mozog, hazánkban ez is jóval kevesebb, mindössze 6,35 euró. További kikapcsolódási lehetőség az edzőterem is, amelynek havi ára Dániában megközelítőleg 32 euró, amíg hazánkban átlagosan ez 42 euróba kerül. Itt látható kizárólag arra példa, hogy Dánia ebből a szempontból olcsóbb, mint Magyarország. A ruházkodás ára nagyságrendileg megegyezik a magyar árakkal (Numbeo, 2024 a;b).

6.2. Élelmiszerek

Az élelmiszerek is jóval drágábbak az európai átlagáraknál. A felmérés átlagon alapul, nem kifejezetten egy márka, vagy élelmiszerlánc termékeire. Pontos árakat az 6. táblázat tartalmaz.

6.táblázat: Élelmiszerárak összehasonlítása

<u>Termék</u>	<i>Dánia (euró)</i>	<i>Magyarország (euró)</i>
<i>1 liter tehéntej</i>	1,81	1,01
<i>1 kg fehér rizs</i>	2,14	1,74
<i>500 g fehérkenyér</i>	2,92	1,36
<i>12 db tojás</i>	4,21	2,5
<i>1 kg alma</i>	2,83	1,42
<i>1 kg burgonya</i>	1,92	2,72
<i>1 üveg vörösbor</i>	8,71	4,57
<i>1 doboz cigaretta</i>	8,04	5,59
<i>1 kg csirkemellfilé</i>	9,96	4,93
<i>1 kg marhahús</i>	15,06	10,77
<i>1 kg sajt</i>	11,58	9,26
<i>ÖSSZESEN</i>	69,18	45,87

Forrás: Saját szerkesztés a Numbeo, 2024a és 2024b adatai alapján

6.3. Közlekedés

A tömegközlekedés bár jó minőségű, kiemelkedően költséges. Egy darab menetjegy ára 3,21 euróba kerül, egy teljes árú felnőtt havi bérlet, pedig 80,37 euróba kerülhet. Hazánkban átlagosan egy menetjegy 1,14 euró, míg egy havi bérlet 22,72 euróba kerül. Az üzemanyag ára 1,55 euró Magyarországon, Dániában ez is drágább 1,92 euróba kerül (Numbeo, 2024 a;b).

6.4. Lakhatási költségek, ingatlanárak

Átlagosan Dániában egy átlagos 85 négyzetméteres apartman rezsiköltsége 201,42 euró. Ha egy ekkora méretű ingatlant bérelni szeretnénk a külvárosban, akkor az 832 euró, míg a belvárosban 1078 euró átlagosan. Természetesen ez település függő. Ha Koppenhágáról, a

fővárosról beszélünk, akkor a külvárosi ár 1339,46 euróra, míg a belvárosi átlagos ár 1875 euróra tehető. Egy nagyobb, családi apartman havi költsége a fővárosban 3348 euró is lehet. Magyar országos viszonylatban egy kisebb külvárosi lakás 367 euró körül, egy belvárosi 473 euró körül mozog. Budapesten jóval magasabb árakra számíthatunk, 710 euróra is akár a belvárosban, de a külvárosi budapesti árak is 507 euróra is nőhetnek havonta. Nagyobb lakás esetén ezek az árak a fővárosban 1269 euróra tehetők. A rezsiköltség szempontjából ugyanúgy egy 85 négyzetméteres lakást vizsgálunk, akkor az 135 euróra tehető (Numbeo, 2024 a;b).

6.5. Gyermek és gyermekprogramok

Dániában nem kötelesek a szülők óvodába járatni gyermeküket, kizárólag 6 év felett iskolaköteles gyermek esetében létezik ez az előírás. Így a szülők, akik gyermekeikkel nem tudnak otthon maradni magán fenntartású óvodába kell járassák őket. Havonta a három év alatti gyermek óvodáztatása 478,79 euró, amíg a 3 év feletti gyermek esetén ennek havi költsége 369,98 euró. Magyarországon államilag finanszírozott az óvodai ellátás.

Gyermekprogramok közül az állatkertre esett a választásom, hiszen az a magyar és a dán fővárosban is egyaránt megtalálható. A felnőtt belépő ára Dániában 33,37 euró, míg a 3 év feletti gyermek esetén 19,97 euró. Hazánkban a Fővárosi Állatkertbe a felnőtt belépő 12,67 euró, míg a gyermekjegy 2 éves kor felett fizetendő, amelynek összege 8,87 euró. Budapesten a 2 év alatti gyermekek számára kötelező a babajegy kiváltása is, amelynek ára 1,01 euró (Numbeo, 2024 a;b).

7. A DÁN ÉS MAGYAR MAGÁNSZEMÉLYEK MEGTAKARÍTÁSAINAK SZÁMSZERŰSÍTÉSE

A fentiekben a “A” és a “B” elnevezésű személyekkel fogom folytatni a számításokat. A már meglévő nettó havi munkabér alapján fogom a továbbiakban megvizsgálni azt, hogy a 8. pontban leírt költségek után az egyes magyar és dán munkavállalóknak mekkora megtakarítása marad a hónap végén. Az adatokat a 2024.09.15-i árfolyamon számoltam.

7.1. “DA” magánszemély és családja költségei

“DA” magánszemély házasságban, két 5 év alatti gyermek apja. Az éves nettó bére 359 122 dán korona. Gyermek után állami támogatás jár, amely az életkor függvénye. Ennek részletesebb leírása a 3.11.1-es alpontban olvasható.

Mivel egyik gyermeke 1 éves, így utána évente 20 496, míg 5 éves gyermeke után éves 16 224 dán korona juttatásra jogosult.

Összes nettó bére:

- 395 845 dán korona éves szinten, amely havonta 32 987 dán korona, euróra átszámítva 4420,34 euró. Ha a teljes háztartás havi nettó bevétele nézzük és feltesszük, hogy a házastárs is hasonló nettó bért kap a hónap végén, akkor a háztartás havi nettó bevétele 8840,68 euró.

Élelmiszer:

- Személyenként a heti fogyasztói kosár négyszeresét, a családra levetítve a 16-szorosát vehetjük. Ennek költsége 1 106,88 euró.

Lakbér és rezsi:

- Koppenhágai belvárosi lakosú állampolgárnak tekintjük őket, ahol egy belvárosi nagyobb apartman bérleti díja 1906,62 euró, amely a rezsi díjakkal együtt 2108,04 euró.

Gyermekekkel kapcsolatos költségek:

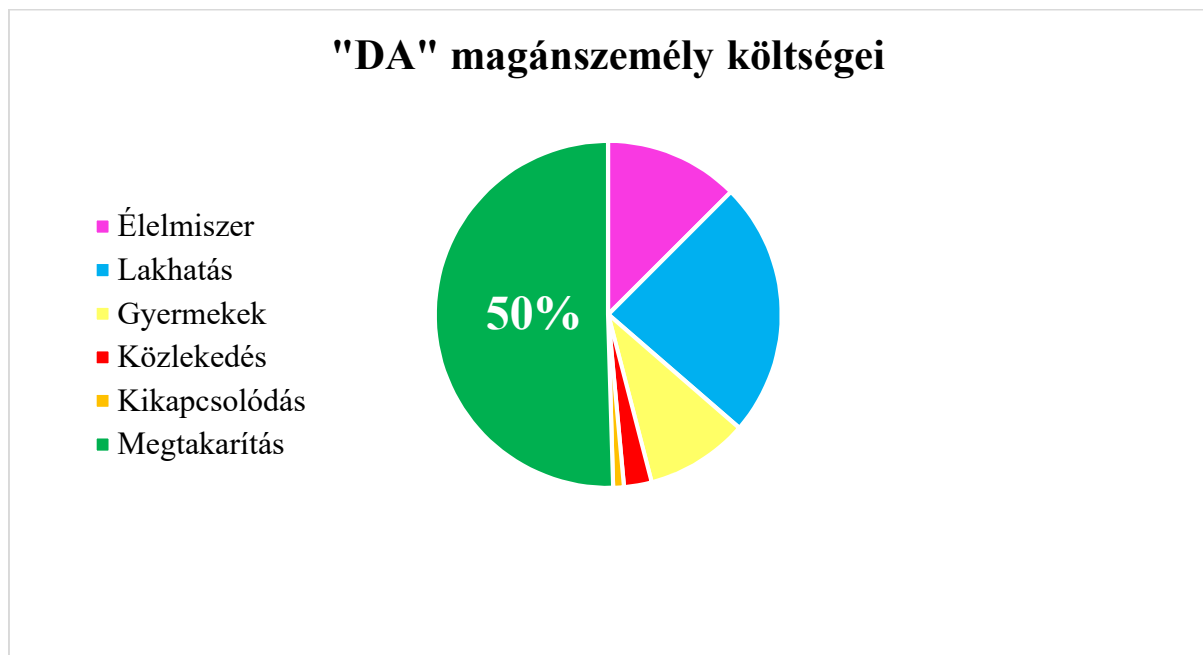
- Havonta a három év alatti gyermek óvodáztatása 478,79 euró, amíg a 3 év feletti gyermek esetén ennek havi költsége 369,98 euró (City of Copenhagen, é.n.). Példámban a család összes ilyen költsége havi 848,77 euró.

Közlekedés:

- Feltesszük azt is, hogy családi autóval rendelkeznek, amelyet havonta 2 alkalommal tankolnak, ennek költsége Dániában 229,2 euró.

Kikapcsolódás:

Szórakozási lehetőségeket az állatkertre szűkítettem le, amely esetben két felnőtt és egy gyermek jeggyel kell számolnunk, amelynek összes költsége 86,71 euróra tehető.

1. ábra: „DA” magánszemély költségeinek ábrázolása

Forrás: Saját szerkesztés, saját számítások alapján

7.2. “MA” magánszemély és családja költségei

“MA” magánszemély is házas és két gyermekkel rendelkezik. Havonta 473 579 forintot keres. Mivel ő érvényesíti a teljes adóalap kedvezményt, így feltesszük, hogy felesége is átlagbért keres, azonban az ő teljes bruttó bére adja az adóalapot.

Házastárs nettó bére:

- Felesége a fizet 15% személyi jövedelemadót: $652\,000 \cdot 0,15 = 97\,800$ Ft, és a társadalombiztosítási járulék további 18,5%, amelynek összege 120 620 Ft. Így a házastárs havi nettó bére 433 580 Ft.

Családi pótlék:

- A családi pótlék havi összege gyermekenként 13 300 Ft havonta, ez összesen a példában bemutatott családban 26 600 Ft (Magyar Államkincstár, é.n.).

Összes bevételi forrás:

- Egy hónapra 933 759 Ft, vagyis 2182,45 euró.

Élelmiszer:

- Hasonlóan a "DA" példához a fogyasztói kosár 16-szorosával számolhatunk, amely 733,92 euró.

Lakbér és rezszi:

- A lakbér Budapest belvárosában egy nagyobb lakásban havonta 765,64 euró, rezsivel együtt 967,06 euró.

Közlekedés:

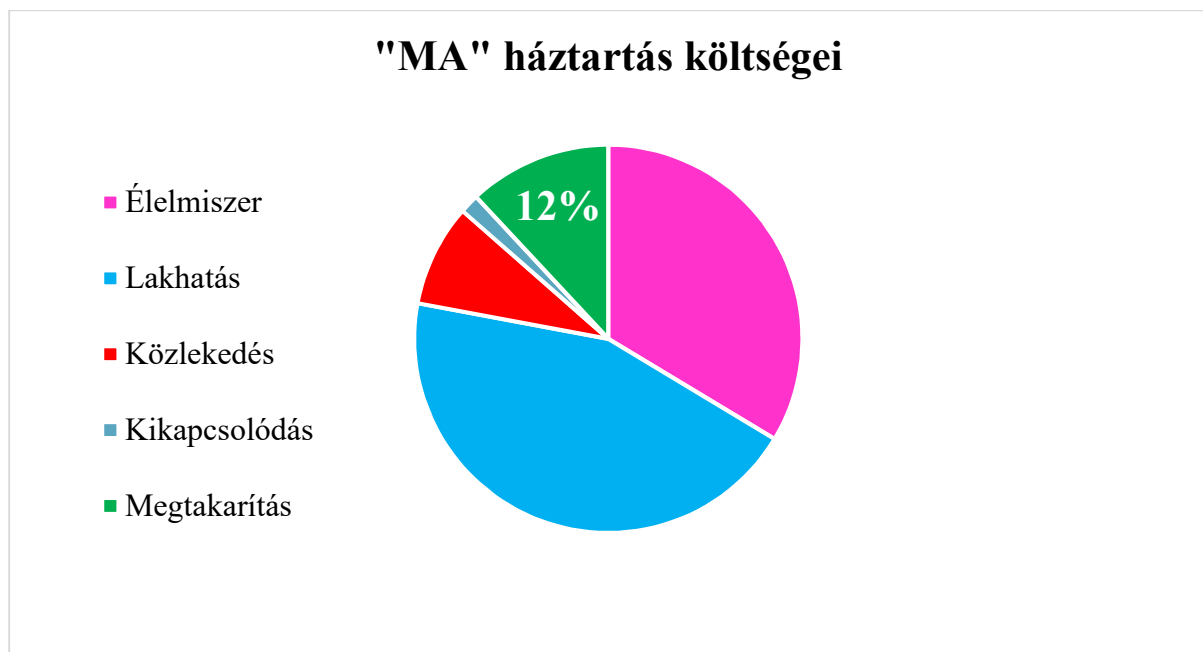
- Hasonlóan havi kettő tank üzemanyaggal számolva 186 eurós költség merül fel a közlekedés terén.

Kikapcsolódás:

- Itt is számolhatunk szórakozási lehetőséggel, az előző példában vett állatkertjeggyel, ahol kettő felnőtt, egy gyermek és egy babajegy ára összesen 35,22 euró.

Gyermekekkel kapcsolatos költségek:

- Az óvoda minden gyermek számára ingyenes biztosított.

2. ábra: „MA” háztartás költségeinek ábrázolása

Forrás: Saját szerkesztés, saját számítások alapján

7.3. “DB” magánszemély költségei

“DB” magánszemély éves nettó bére 222 050 dán korona volt. Ez egy hónapra levetítve 18 337,5 dán korona. Mivel az előzőekben euróban lettek az árak feltüntetve, így ez az összes euróra átszámítva 2024.09.07-es árfolyam alapján, pontosan 2457,27 euró.

Nettó bér:

- 2457,27 euró

Élelmiszer:

- 1 heti fogyasztói kosárnak a 6.2 fejezetben leírt összes költséget vesszük, amely heti szinten 69,18 euró, havi szinten pedig 276,72 euró.

Mivel az adó számításánál a fővárosi adókulccsal számoltam, így a továbbiakban is Koppenhágai lakosúnak számítom a magánszemélyeket.

Lakbér és rezsi:

- Egy havi lakbér a főváros külső részében a kisebb apartmanban a 6.4. alpont alapján 1339,46 euró. Ehhez még hozzátartoznak a rezsi költségek, amelynek összes költsége 201,42 euró.

Közlekedés:

- Feltesszük, hogy a magánszemély tömegközlekedési bérletet vásárol, amely 80,37 euró.

Kikapcsolódás:

- Kikapcsolódás céljából a fentiekben is leírt egy mozijegyet és egy éttermi étkezést számíthatunk fel, amelynek összköltsége 39,75 euró.

Összes havi költsége:

- 1937,72 euró

Megtakarítás:

- 519,55 euró

7.4. "MB" magánszemély költsége

"MB" magánszemély havi nettó bére 177 422 forint, amely euróra átszámítva 2024.09.08.-as árfolyamon 449,47 euró. A költségek fajtáját a jobb összehasonlítás szempontjából nem változtattam, szimplán az árakat változtattam a 6. pontban leírtak alapján.

Élelmiszer:

- 1 heti fogyasztói kosárnak a 6.2-ben leírt összes költséget vesszük, amely havi szinten 183,48 euró.

Budapesti lakosnak tekintem a magánszemélyt.

Lakbér és rezsi:

- Egy kisebb külvárosi apartman bérleti díja hazánkban 507 euró, amihez kapcsolódik a rezsi költség, amely még további 134,65 euró.

Közlekedés:

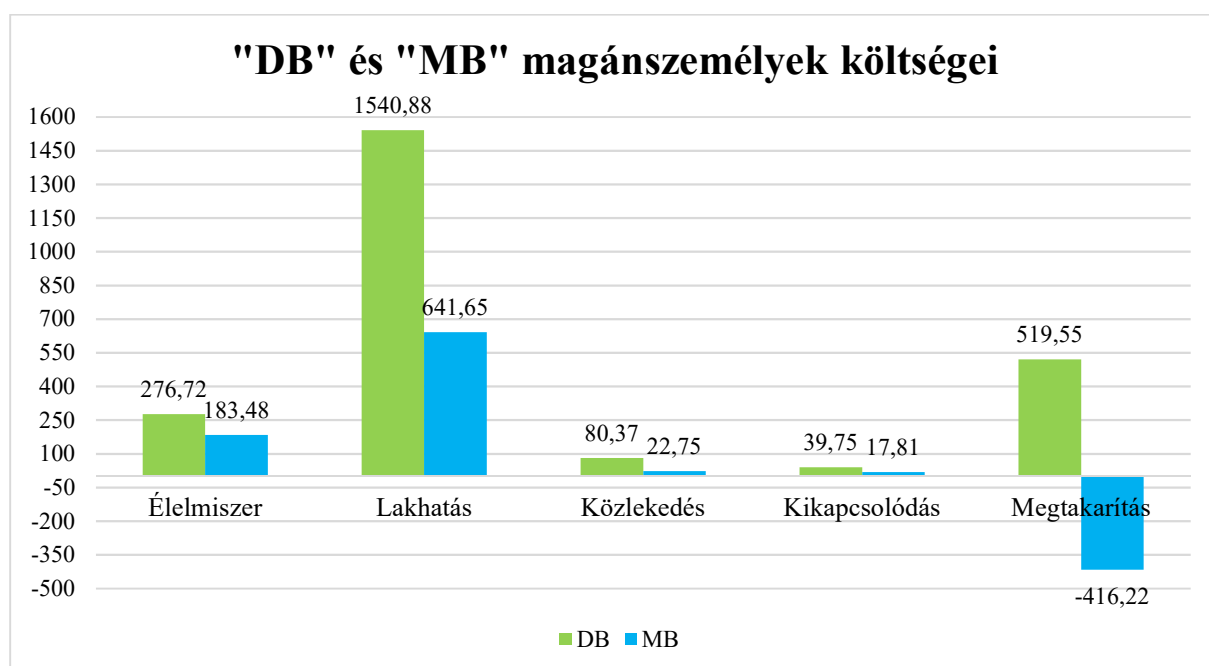
- Itt is feltesszük, hogy a magánszemély havi tömegközlekedési bérletet vásárol, amelynek ára 22,75 euró.

Kikapcsolódás:

- Szórakozás jellegű kiadásokra szintén egy mozijegyet és egy éttermi étkezést számítottam, amely összesen 17,81 euróba kerül.

Összes költsége:

- 865,69 euró, amely közel duplája a havi nettó bérének.

3. ábra: „DB” és „MB” magánszemélyek költségeinek vizuális összehasonlítása

Forrás: Saját szerkesztés, saját számítások alapján

Ahogy az a 3. ábrán is látszik, a magyar magánszemély megtakarításai negatívba fordulnak át, ami azt takarja, hogy a havi nettó bevétele után nem marad félretenni való pénze, sőt a bére kevésnek bizonyul a dánal megegyező életszínvonal fenntartásához.

7.6. „DC” magánszemély költsége

“DC” magánszemély éves nettó bére 716 232 dán korona volt. Ez egy hónapra levetítve 59 686 dán korona. Mivel az előzőekben euróban lettek az árak feltüntetve, így ez az összeg euróra átszámítva 2024.09.30.-as árfolyam alapján, pontosan 8006,2 euró.

Nettó bér:

- 8006,2 euró

Élelmiszer:

- 1 heti fogyasztói kosárnak a 6.2 fejezetben leírt összes költséget vesszük, amely heti szinten 69,18 euró, havi szinten pedig 276,72 euró.

Mivel az adó számításánál a fővárosi adókulccsal számoltam, így a továbbiakban is Koppenhágai lakosúnak számítom a magánszemélyeket.

Lakbér és rezsi:

- Egy havi lakbér Koppenhága belvárosi részében a kisebb apartmanban a 6.4. alpont alapján 1875 euró. Ehhez még hozzátartoznak a rezsi költségek, amelynek összes költsége 201,42 euró.

Közlekedés:

- Feltesszük, hogy a magánszemély havonta kétféle alkalommal tankol, amelynek költsége 229,2 euró.

Kikapcsolódás:

- Kikapcsolódás céljából a fentiekben is leírt egy mozijegyet és egy éttermi étkezést számíthatunk fel, amelynek összköltsége 39,75 euró.

Összes havi költsége:

- 2622,09

Megtakarítás:

- 5384,11 euró

7.7. „MC” magánszemély költsége

“MC” magánszemély havi nettó bére 1 519 591 forint, amely euróra átszámítva 2024.09.30.-as árfolyamon 3824,95 euró. A költségek fajtáját a jobb összehasonlítás szempontjából nem változtattam, szimplán az árakat változtattam a 6. pontban leírtak alapján.

Élelmiszer:

- 1 heti fogyasztói kosárnak a 6.2-ben leírt összes költséget vesszük, amely havi szinten 183,48 euró.

Budapesti lakosnak tekintem a magánszemélyt.

Lakbér és rezsi:

- Egy kisebb belvárosi apartman bérleti díja hazánkban 710 euró, amihez kapcsolódik a rezsi költség, amely még további 134,65 euró.

Közlekedés:

- Hasonlóan a családhoz, itt is havi kettő tank üzemanyaggal számolva 186 eurós költség merül fel a közlekedés terén.

Kikapcsolódás:

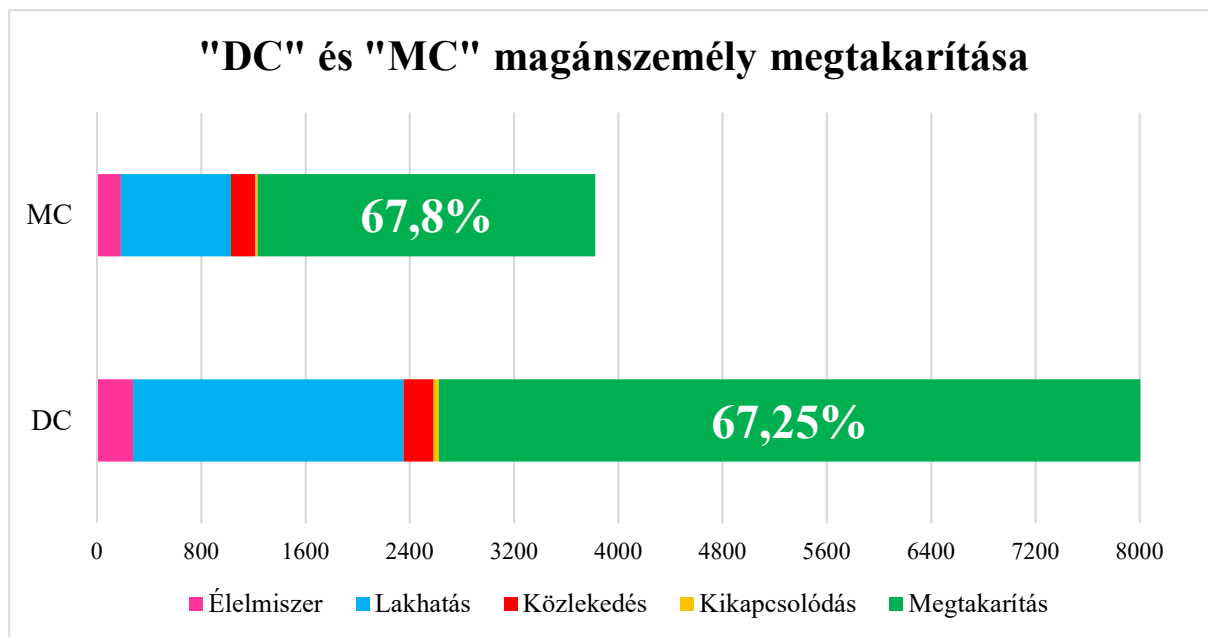
- Szórakozás jellegű kiadásokra szintén egy mozijegyet és egy éttermi étkezést számítottam, amely összesen 17,81 euróba kerül.

Összes költsége:

- 1231,94 euró

Megtakarítás:

- 2593,01 euró.

4. ábra: „DC” és „MC” magánszemélyek költségeinek vizuális összehasonlítása

Forrás: Saját szerkesztés, saját számítások alapján

Azt mondhatjuk el, hogy bár a nettó bér jóval magasabb Dániában, azonban az árak is. Ennek ellenére a lakhatási költségek rendkívül magas ára miatt Dániában és Magyarországon is megközelítőleg a fizetésük felét tudják a magas jövedelmű lakosok megtakarítani. Ilyen szemszögből nem láthatunk a két ország között különbséget. Azonban a megtakarítások összege közötti különbség rendkívül számottevő.

7.8. Eredmények

7.táblázat: Összes adat összevetése

	<i>Magyar egyedülálló (átlag alatti)</i>	<i>Dán egyedülálló (átlag alatti)</i>	<i>Magyar család</i>	<i>Dán család</i>	<i>Magyar egyedülálló (átlag feletti)</i>	<i>Dán egyedülálló (átlag feletti)</i>
Nettó bér (€)	449,47	2457,27	2182,45	8840,68	3824,95	8006,2
Élelmiszer (€)	183,48	276,72	733,92	1106,88	183,48	276,72
Lakhatás (€)	641,65	1540,88	967,06	2108,04	844,65	2076,42
Közlekedés (€)	22,75	80,7	186	229,2	186	229,2
Szórakozás (€)	17,81	39,75	35,22	86,74	17,81	39,75
Gyermekek (€)	0	0	0	848,77	0	0
Összes költség (€)	865,69	1937,72	1922,2	4379,63	1231,94	2622,09
Megtakarítás (€)	-416,22	519,55	260,22	4461,05	2593,01	5384,11
Megtakarítás (%)	-92,60%	21,14%	11,92%	50,46%	67,80%	67,25%

Forrás: Saját számítások alapján saját szerkesztés

Az eredmények természetesen az extra kiadások, mint betegség, karbantartás, javítás, utazás költségeit nem tartalmazzák. Csak egy modell létrehozása volt a cél, hogy ezek alapján a havi költségeket és kereseteket össze tudjam hasonlítani. Meglepetést nem okoztak az eredmények. Függetlenül attól, hogy a kiadások ugyanazon az életszínvonalon Dániában a többszörösébe kerülnek, valamint csökkentett ÁFA-kulcsú termékkel sem rendelkeznek mégis jóval nagyobb összegű megtakarításra tudnak szert tenni a családok, magánszemélyek havonta. A legszembetűnőbb példa a két egyedülálló magánszemély volt, ahol könnyedén látható, hogy ugyanaz az életszínvonal nem fenntartható hazánkban, mint Dániában. Itt lép be az életszínvonal fogalma. Ahhoz, hogy egy magyar átlag alatti bérből élő magánszemély ugyanazon a színvonal tudjon élni, mint dán társa, jóval magasabb fizetésre lenne szüksége. Viszont ehelyett kénytelen lesz leadni az életminőségéből. Rosszabb minőségű ételeket kénytelen vásárolni, el kell hagynia a szórakozási lehetőségeket, valamint jóval olcsóbb albérletbe költöznie, esetleg lakótársakat keresnie. Ezek mind hozzájárulnak az életszínvonal

romlásához, mind fizikálisan, mind mentálisan, amely igazolja az eredményt, miszerint a magyarok sokkal elégedetlenebbek, boldogtalanabb az életük során, mint más országban lévő társaik.

8. AZ ÉLETSZÍNVONALBELI KÜLÖNBSÉGEK?

2013 óta a dánok folyamatosan az élvonalban vannak az Egyesült Nemzetek Világboldogsági jelentésében, legutóbb, 2024-ben másodikat voltak. Az életminőség egy része a munkamagánélet egyensúlyából fakad. A munkakörülmények szinte kivétel nélkül nagyon jók és a heti munkaórák száma is csak 37 óra. Emellett az évi öt hét szabadságot tekintik átlagosnak. Létezik kettő kifejezés is, ami a dánoktól származik, de azóta szótári fogalmak lettek. Az egyik ilyen a “hygge”, amelynek nincs is magyar megfelelője. Arról szól, hogy kiszakítják magukat a mindennapi rohanásból, kikapcsolódnak és élvezzék az élet apró örömeit. Naponta többször használják ezt a szót, és meg is élik az élet aprócska szépségeit. Egy másik ilyen kifejezés a “frilufsliv”, vagyis a “friss levegőn megélt élet. Ahogy azt a híres dán mondás is tartja: “Nincs rossz idő, csak rossz ruha”. A természethez való közelség jót tesz a mentális egészségnek, és a dán jólét kulcsfontosságú tényezője (Visitdenmark, 2024).

Az Organisation for Economic Co-operation and Development, rövidebb nevén csak OECD. Ez egy nemzetközi szervezet, amely a jobb élet érdekében, jobb politikák kialakításában segítkezik. Folyamatos felméréseket végeznek az egyes országokban. A továbbiakban az ő kutatásaik által fogom a két országot összehasonlítani egyes szempontok alapján (OECD, é.n.).

8.1. Lakhatás

A megfelelő életkörülmény az egyik legfontosabb szempont a minőségi élethez. Itt nem csak négy falra és tetőre kell gondolni, hanem egy olyan biztonságot nyújtó helyre, amely alkalmas pihenésre, a személyes tér megóvására és a családalapításra is. A háztartási költségek igen nagy részét teszik ki a havi költségeknek. Ide tartoznak a víz, áram, gáz, de a javítások költsége is. Dániában átlagosan a bruttó jövedelmük 23%-át költik ezekre a dolgokra, amely meghaladja az OECD átlag 20%-os szintjét. Dániában léteznek lakhatási támogatások a nyugdíjasok számára, amelyek függetlenek az életük során összegyűjtött vagyontól. Magyarország pontosan az OECD átlagon helyezkedik el, vagyis a bruttó jövedelmük 20%-a megy a lakhatás költségeire. Azonban hazánkban átlagosan 1 főre 1,4 szoba jut, amely messze elmarad a dán 1,9-es szintjétől, de még az OECD átlagtól is, amely szintén a mentális egészség romlásához vezethet (OECD, 2024, d).

8.2. Munkavállalás

A munkavállalás az életkörülmények mérésének sarkalatos pontja. Egyrészt bevételt biztosít, azonban a polgár társadalmi befogadását, önbecsülését és készségeit is növeli. Dániában a munkaképes életkorban, 15 és 64 év közöttiek 74%-ának van állása, amely a 66%-os OECD átlagot magasan felülmúlja. A munkanélküliségi ráta rendkívül alacsony, mindössze 0,9%. Dániában az 1990-es években fejlesztették ki a “Flexicurity” modellt. Három fő jellemzője a rugalmas felvétel és elbocsátás, munkanélküliek biztosítási ellátásai és a munkaerő-piaci politikára kiadott nagyszámú támogatások. 2013-ra az OECD országokban magasan a legmagasabb volt az erre a célra fordított GDP aránya. A lényege a modellnek az, hogy a munkáltatók elbocsáthatnak és felveshetnek bármikor foglalkoztatottakat, azonban az alkalmazottakat egy védőháló biztosítja, amely megóvjaa őket a munkahelyük elvesztése esetén. A program másik fő pontja, az átképzés. Főként munkanélkülieket képeznek át állami költségeken annak érdekében, hogy minél hamarabb új munkát tudjanak szerezni (Dán Királyság hivatalos weboldala, é.n.; OECD, é.n., f).

Magyar viszonylatban ezek az eredmények valamelyest elmaradnak a dán értékektől. Hazánkban a lakosság 70%-a dolgozik fizetett állásban. Az átlagos jövedelem, amely 25 ezer dollár körül mozog, a fele az OECD átlagértékének. Azonban nálunk is történtek a kormány részéről munkaerő-piaci intézkedések. Ilyen volt például 2013-ban a munkahelyvédelmi törvény, vagy a Széchenyi Terv Pluszban megfogalmazott törekvések, a fiatal szakképzettek, hátrányos helyzetűek vagy az alacsony iskolai végzettségűek munkatapasztalat szerzésére vonatkozóan (Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat, 2024).

8.3 Oktatás

A jó oktatás, megfelelő végzettség nagyban hozzájárul az álláskereséshez és ahhoz, hogy olyan munkát találhassunk, amely pénzügyileg és mentálisan kielégít, ezzel hozzájárulva a megfelelő életminőséghez. A magasan képzett emberek átlagosan kevésbé fenyegetettek a munkanélküliség által. Létezik, egy úgynevezett PISA teszt, amely az OECD Nemzetközi Diákértékelési Programja. A kutatás keretein belül vizsgálják gyermekek képességeit matematikából, olvasásból és természettudományokból. Ezen a felmérésen egy átlag dán iskolás 501 pontot ért el, amíg az OECD átlag itt is alacsonyabb, mindössze 488 pont. Az északi országban a 25 és 64 év közöttiek 82%-a rendelkezik legalább egy középfokú végzettséggel. Dániában rendkívül fejlett az oktatási rendszer. Hat éves koruk előtt a gyermekek tesztet végeznek el, amik alapján csoportokba bontják őket. Az egész rendszer lényege a

problémamegoldás és nem a lexikális tudás. 16 éves korig az állami iskolák mindenki számára díjmentesek, azonban több szülő egyházi vagy magániskolába járattja gyermekeit, a kisebb létszám miatt. A nappali képzésen, felsőoktatásban tanuló hallgatókat az állam SU-val, vagyis korlátozott jövedelemtámogatással segíti. Magyarországon ez az átlag magasabb, 86%. Azonban a színvonal a PISA teszt alapján jóval alacsonyabb, mint a dán oktatási minőség. Mindössze 479 pontos átlagot írtak a teszten a magyar diákok, amely messze elmarad az OECD átlagtól (OECD, é.n., a).

8.4. Élettel való elégedettség

Az élettel való elégedettség indikátora nem egy jelenlegi érzelmen alapul, hanem az egészségi állapot, iskolai végzettség, jövedelem és a szociális körülmények függvénye. Az OECD országban végzett felmérés alapján átlagosan tízes skálán 6,7 pontot adtak az életüknek az emberek. A dánok 7,5 pontot adtak, amely világviszonylatban kiemelkedő pontszám. Dániában létezik egy saját fejlesztésű, úgynevezett “Good Life Index”, amelynek segítségével az ország nyomon tudja követni a lakosok jólétét. Évente egy alkalommal mérik fel egy kérdőív segítségével, hogy hogyan értékeli az állampolgárok a saját jólétüket. Egy másik felmérés, az “Hvordan har du det?” elnevezésű kutatás, amelynek a magyar neve lefordítható egyszerűen “Hogy vagy?”-ra. Ennek keretein belül negyedévente egy egészségügyi felmérést végeznek, főként a dél-dán régiókban.

Ha Magyarországot szeretnénk ebből a szempontból megnézni, akkor a magyar állampolgárok 6-os osztályzatot adtak, ami jóval elmarad az átlagtól, a legalacsonyabb pontszámot adó országok között vagyunk a kutatás alapján (OECD, é.n., e).

8.5. Munka-magánélet egyensúlya

A munka-magánélet egyensúlyának megtalálása minden munkavállaló számára egyaránt fontos, mégis nehéz kihívás. Dánia ebből a szempontból jó pozícióban van. Nagyon hosszú órákat csak a munkavállalók 1%-a dolgozik. Az ország több erre irányuló intézkedést is végrehajtott. Létezik náluk a “Flexjobs” rendszer, amelynek keretén belül a munkaadók a tényleges elvégzett munka alapján fizetnek, ezzel tudnak alkalmazkodni az eltérő ütemben, vagy rövidebb munkaidőt igénylő alkalmazottakhoz. Az intézkedés egyes munkahelyeken kiterjed az idősebb dolgozók munkaterhelésének csökkentésére is. Kérhetnek fix munkaidőt, hétvégi munkavégzés alól felmentést, enyhébb munkakört. Magyarországon hosszú órákat 2%-

a a munkavállalóknak dolgozik, ami még mindig az OECD átlag alatt helyezkedik el (OECD, é.n. g).

8.6. Környezet

A közvetlen lakókörnyezet is nagyban hozzájárul a magasabb minőségű életszínvonalhoz. Az egész világ több természetbeni problémával szembesül és mindenhol óriási jelentőségű projektnek számít a természeti erőforrások védelme. A légszennyezettség az egyik legnagyobb volumenű probléma. Ez hozzájárulhat a korai halálozáshoz és számos betegség kialakulásához. A másik nagy nehézség, a vízminőség kérdésköre. Már most jelentős előrelépés történt a vízszennyezés csökkentésében, de ez egy hosszú ideig eltartó regenerációs folyamat. Ha Dániát tekintjük, akkor a megfelelő PM_{2,5}-szint 10 mikrogramm/köbmétere, amely az OECD szint alatt van. A vízminőséggel a dánok 93%-a elégedett, amely kiemelkedik a felmérés többi adata közül. Az ország azonban rengeteg környezetvédelmi intézkedést is tesz az eredmények megóvása érdekében, esetlegesen javítása céljából. Ilyen a "Kerékpáros város" rendelkezés is. Ez többek között azt tartalmazza, hogy elég sok forrást költenek a kerékpárutak és hidak felújítására. Jövőben céljuk a kerékpáros autópályák megépítésére, amely a nagy távolságú kerékpáros ingázáshoz megfelelő, a lehető legkevesebb közlekedési lámpa felhasználásával. Az OTDK-dolgozat első felében említett hatalmas gépjárműadó is ebbe a környezetvédelmi körbe tartozik. Magyarországot, ha figyelembe vesszük, az látható, hogy a levegő minősége 16,7-es szinten van, messze az egészséges átlag felett. A vízminőséggel pedig a polgárok 81%-a elégedett (OECD, é.n. b).

8.7. Egészségügy

A megfelelő egészségi állapot a legfontosabb az emberek számára. Mindennek az alapja, az oktatás, munkavégzés, termelékenység. Dániában a születéskor várható élettartam 81 év, amely pontosan az OECD átlag szintje. Ehhez a számhoz az államnak is köze van, mivel több intézkedés is erre az irányra épül. Hazánkban a születéskor várható élettartam 76 év. Dániában, az elektronikus egészségügyi nyilvántartó rendszer országosan össze van kapcsolva, ezzel a rendszerben lévő összes orvos, egészségügyi intézmény könnyedén tud egymással kommunikálni. 2015-2016-os évben egy egészséges életmódot népszerűsítő politikai kezdeményezés is zajlott, amelyhez 12 szupermarket csatlakozott. Ezzel egy év után már több mint 1,5 szeresére nőtt a zöldségfogyasztás (OECD, 2024, c). Ha csak az állami kiadásokat vetjük össze, amelyek az egészségügyre vonatkoznak, akkor is az látható, hogy amíg Dánia egy évre egy főre 7043 amerikai dollárt költ az egészségügyre, addig hazánkban ez az összeg

mindössze 2706 dollár. 2022-ben egy új reformcsomagot hoztak létre, amelyben arról állapodtak meg, hogy 536,2 millió euró összeget fog az ország 25 helyi kórház létrehozására fordítani, valamint előtérbe helyezik a mentális egészségügyet is, amely az elmúlt években nem volt prioritás. A kórházban fekvő betegek halálozási rátáját összevetve is nagy eltéréseket tapasztalhatunk. Magyarországon 100 főből, 2019-ben 6,2 fő halt meg 30 napon belül, míg Dániában ez a szám 4 fő. Ennek mindenképpen köze van, a kórházi körülményekhez és az ellátás színvonalához is (European Observatory on Health and Policies, 2024).

9. ÖSSZEGZÉS

A dánok és a magyarok közötti életszínvonalbeli különbségek több tényezőből fakadnak, amelyek gazdasági és társadalmi eltérésekre vezethetőek vissza. Ahogy azt a kutatásomban ki is számítottam, a dánok a nettó jövedelmükből átlagosan sokkal több megtakarítást képesek félretenni még akkor is, ha ugyanolyan életszínvonalon élnek, mint a magyarok. Ez a jelenség számos okra vezethető vissza, mint például az eltérő jövedelemszintre, árakra, vagy az adórendszerek különbségeire. Dánia az északi modellt követi, amely egy rendkívül erős közszolgáltatási hálóra épül. Magyarország viszont a közép-európai régióhoz tartozik, teljesen más történelmi, gazdasági háttérrel rendelkezik, így a két ország teljesen eltérő politikát alkalmaz.

Dánia a magas életszínvonaláról ismert, az egyik leggazdagabb ország. Köztudottan magas bérek és jól finanszírozott közszolgáltatások jellemzik. Bár az életszínvonal hazánkban emelkedő tendenciát mutat, ahogy azt a számok is alátámasztották, még mindig jelentős különbségeket lehet felfedezni a két ország között. Az adóterhek hazánkban alacsonyabbak, de ennek megfelelően jóval alacsonyabb az állami közszolgáltatások minősége is. A dán családok relatív jóléte és a közszolgáltatások minősége lehetővé teszi, hogy a dánok kevesebbet kell költsenek az olyan szükségletekre, mint az egészségügy vagy az oktatás, hiszem az állam ezt ingyenesen nyújtja nekik. Magyarországon bár igaz, hogy ezek ugyanúgy ingyenesek, azonban a rendszerben meglévő hiányosságokat a lakosságnak saját magának kell pótolni, vagyis magánszolgáltatásokat kell igénybe venniük, amelyek többletként merülnek fel.

Oktatás szempontjából figyelhető meg talán az egyik legnagyobb különbség az állami szolgáltatások tekintetében. A dán ingyenes, teljes mértékben gyakorlatorientált képzésekhez képest hazánkban sokkal elterjedtebb az elméleti tudást célzó oktatás, ami a jelenlegi modern munkaerőpiaci igényekhez sok esetben már kevés.

Ha az egészségügyet vizsgáljuk is óriási lemaradásban van a magyar rendszer. A dán szisztéma teljes mértékben adóbevételekből finanszírozott. A szolgáltatások ingyenesek, vagy alacsony költségen hozzáférhetőek. Magyarországon egy alulfinanszírozott ágról beszélhetünk, ami nagyon hosszú várólistákat és kevésbé modern infrastruktúrát eredményez. Sok esetben a betegek inkább magánellátáshoz fordulnak a gyorsabb és jobb minőségű szolgáltatás érdekében, ahol tehetik, azonban erre nem minden betegség esetében van lehetőség, illetve a lakosság egy része anyagi helyzeténél fogva kizorul a magánellátásból. Másik nagy probléma az dolgozók alacsony bérezése és az ennek következtében (is) kialakult a munkaerőhiány.

Az árak tekintetében a felállított modell alapján is látni lehetett, hogy a két ország közötti különbség szembetűnő. Dánia a kontinens egyik legdrágább országa, különösen a lakhatás és az élelmiszerek területén. Igaz, hogy az árak magasak, de ezt számszerűsítve is láthattuk, hogy a magas adóterhek ellenére, a magas jövedelmek ellensúlyozzák ezt.

Összegezve azt mondhatjuk, hogy bár Dániában jóval magasabbak az adóterhek és a megélhetési költségek is, összességében a munkabérek ellensúlyozzák ezeket a kiadásokat és egy sokkal kompaktabb, hatékonyabb rendszert tudtak kialakítani, amely hozzájárul a magas életminőséghez és ahhoz, hogy az ország a legboldogabb országok között legyen már hosszú évek óta.

IRODALOMJEGYZÉK

A munkaerő-piaci hozzájárulásról szóló törvény (2020): Hivatkozás: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/121#P1>, letöltve: 2024.07.01

Andersen T.; Holmström B.; Honkapohja S.; Korkman S.; Södeström H.; Vartiainen J. (2007): The Nordic Model. Embracing globalization and sharing risks. Hivatkozás: https://economics.mit.edu/sites/default/files/2022-09/Nordic%20Model%20Book%20-%20with%20cover_0.pdf, letöltve: 2024.07.01.

ATP (é.n.): ATP Livsland Pension. Hivatkozás: <https://www.atp.dk/en/our-tasks/atp-livslang-pension-lifelong-pension/pay-slip-payment>, letöltve: 2024.07.08.

Boundless: Employer Contributions in Denmark (é.n.): Hivatkozás: <https://boundlesshq.com/guides/denmark/taxes/>, letöltve: 2024.06.24.

Bunn D.; Bray S.; Haddinga, J. (2023): Hivatkozás: <https://taxfoundation.org/blog/scandinavian-social-programs-taxes-2023/>, letöltve: 2024.06.27.

Anderson, R. T.; Folke, H. (2024): Resources and power. Hivatkozás: <https://www.britannica.com/place/Denmark/Resources-and-power>, letöltve: 2024.06.24.

City of Copenhagen (é.n.): Cost of after school care. Hivatkozás: <https://international.kk.dk/live/childcare-and-school/going-to-school/cost-of-after-school-care#:~:text=Monthly%20rates%20per%201%20January%202023&text=Nursery%20and%20kindergarten%20for%20children,month%20your%20child%20turns%203>, letöltve: 2024.09.06.

Countryeconomy (2023, a): Denmark. Hivatkozás: <https://countryeconomy.com/gdp/denmark?year=2023>, letöltve: 2024.06.24.

Countryeconomy (2023, b): Hungary GDP. Hivatkozás: <https://countryeconomy.com/gdp/hungary>, letöltve: 2024.06.24.

Dán Királyság Hivatalos weboldala (é.n.): Government and politics. Hivatkozás: <https://denmark.dk/society-and-business/government-and-politics>, letöltve: 2024.06.24.

Denmark (é.n.): The Danish labour market. Hivatkozás: <https://denmark.dk/society-and-business/the-danish-labour-market>, letöltve: 2024.09.07.

Den juridiske vejledning 2024-2. (2024): Hivatkozás: <https://info.skat.dk/data.aspx?oid=124>, letöltve: 2024.07.06.

Denmark Statistik (é.n.): Sociale udgifter. Hivatkozás: <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/statistikdokumentation/sociale-udgifter/indhold>, letöltve: 2024.08.14.

Esztergom Budapesti Főegyházmegye (é.n.): Egyházközségi hozzájárulás. Hivatkozás: <https://www.esztergomi-ersekseg.hu/hasznos-informaciok/egyhazkozsegi-hozzajarulas>, letöltve: 2024.08.10.

Eurofiscalis (2024): VAT rates in Norway. Hivatkozás: <https://www.eurofiscalis.com/en/vat-rates-in-norway/>, letöltve: 2024.06.24.

European Observatory on Health Systems and Policies (2024): Denmark: health system summary 2024. Hivatkozás: <https://eurohealthobservatory.who.int/publications/i/denmark-health-system-summary-2024>, letöltve: 2024.09.04.

Európai Unió (é.n.): Dánia. Hivatkozás: https://european-union.europa.eu/principles-countriesthistory/eu-countries/denmark_hu, letöltve: 2024.06.24.

Farkas Dezső (é.n.): Általános forgalmi adó. Hivatkozás: <https://farkasdezso.hu/altalanos-forgalmi-ado/>, letöltve: 2024.07.20.

Globaledge (é.n.): Denmark: Trade Statistics. Hivatkozás: <https://globaledge.msu.edu/countries/denmark/tradestats>, letöltve: 2024.06.24.

Gron Skattereform (2024): Green Tax Reform. Hivatkozás: <https://skm.dk/media/tng1b4r/green-tax-reform-final-report.pdf>, letöltve: 2024.08.10.

Iqbal, R., & Todi, P. (2015): The Nordic model: Existence, emergence and sustainability. *Procedia Economics and Finance*, 30, 336-351. Hivatkozás: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115013015?via%3Dihub>, letöltve: 2024.06.26.

- Laursen, J. (é.n.): Adfærdsøkonomiske Indsigter og Det Danske Selvangivelsessystem for Personbeskatning, Hivatkozás: https://rucforsk.ruc.dk/ws/portalfiles/portal/63559457/Speciale_JesperLaursen_AdfardsindsigterOgSelvangivelsessystemet_MedBilag.pdf, letöltve: 2024.07.01.
- Jogtár (2024): 1995. évi. CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról. Hivatkozás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99500117.tv>, letöltve: 2024.07.20.
- Jogtár (é.n.): 1990. évi XCIII. törvény az illetékekekről. Hivatkozás: <https://jogiportal.hu/view/1990-evi-xciii-torveny>, letöltve: 2024.07.30.
- KPMG (2024): Taxation of international executives Hungary. Hivatkozás: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2023/01/TIES-Hungary.pdf>, letöltve: 2024.08.16.
- Erős H.; Greskovics B.; Hajnal Á.; Krekó J.; Scharle Á. (2022): A magyar adórendszer újraelosztási hatásai. Hivatkozás: https://www.budapestinstitute.eu/uploads/BI_adorendszer_ujraelo_hatas_2022.pdf, letöltve: 2024.07.19.
- Krekó Judit; Kiss Gábor P. (é.n.): Az adóoptimalizálástól az optimális adóig. Hivatkozás: <https://www.mnb.hu/letoltes/ado6.pdf>, letöltve: 2024.07.18
- KSH (2024): Bruttó átlagkereset. Hivatkozás: <https://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok/ker/ker2405.html>, letöltve: 2024.08.16.
- Lifeindenmark (2024): ATP Livslanf Pension. Hivatkozás: <https://lifeindenmark.borger.dk/pension/atp-livslang-pension>, letöltve: 2024.07.06.
- Lifeindenmark (é.n., a): A general introduction to the Danish tax system. Hivatkozás: <https://lifeindenmark.borger.dk/money-and-tax/the-danish-tax-system/a-general-introduction-to-the-danish-tax-system>, letöltve: 2024.08.10.
- Lifeindenmark (é.n., b): Child allowance. Hivatkozás: <https://lifeindenmarhttps://skat.dk/borger/fradrag/groen-check>, letöltve: 2024.07.05.

Lipcsey Andersson Rafael; Szentmihályi Szabolcs (2022): A tartós siker titka – Svájc és Dánia esete. Hivatkozás:

http://epa.niif.hu/02700/02722/00103/pdf/EPA02722_hitelintezeti_szemle_2022_3_159-172.pdf, letöltve: 2024.06.24.

Magyar Államkincstár (é.n.): Családi pótlék. Hivatkozás: https://www.allamkincstar.gov.hu/csaladok-tamogatasa/Csalad_gyermek/csaladi-potlek, letöltve: 2024.09.06.

Magyarország Nagykövetsége Koppenhága (é.n.): Rövid gazdasági áttekintés. Hivatkozás: <https://koppenhaga.mfa.gov.hu/hun/page/rovid-gazdasagi-attekintes>, letöltve: 2024.06.24.

Mcwhinney, J. (2023): The Nordic Model: Pros and Cons, 26-27. Hivatkozás: <https://www.investopedia.com/articles/investing/100714/nordic-model-pros-and-cons.asp>, letöltve: 2024.07.01.

Motorstyrelsen (é.n.): Registration tax and rates. Hivatkozás: <https://motorst.dk/en-us/individuals/vehicle-taxes/registration-tax/registration-tax-and-rates>, letöltve: 2024.07.05.

NAV (2021): Bulletin. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/kiadvanyok/bulletin>, letöltve: 2024.07.19.

NAV (2022): Öröklési illeték. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/adozas-mindenkinek/orokles/Orokles>, letöltve: 2024.07.30.

NAV (2023, a): A minimálbér és a garantált bérminimum december 1-jei emelkedésével az adókötelezettségek is változnak. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ado/szja/A_minimalber_es_a_garantalt_berminimum_december_1-jei_emelkedesevel_az_adokotelezettsegek_is_valtoznak, letöltve: 2024.08.16.

NAV (2023, b): Évkönyvek. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/kiadvanyok/evkonyvek>, letöltve: 2024.07.18.

NAV (2023, c): Használtcikk értékesítése magánszemélyként. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/print/ugyfeligiranytu/nezzen-utana/tudjon_rola/Hasznaltcikk_ertekesitese_maganszemelykent, letöltve: 2024.08.10.

NAV (2023, d): Ingatlan-adásvétel. Hivatkozás: <https://nav.gov.hu/ado/ingatlan-adasvetel>,
letöltve: 2024.09.08.

NAV (2023; e): Új, 0%-os adómérték a számlaadat-szolgáltatásban 2024-től. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ado/afa/Uj_0_-os_adomertek_a_szamlaadat-szolgalattasban_2024-tol,
letöltve: 2024.10.12.

NAV (2024, a): Információs füzet: 02. Az önálló tevékenységből származó jövedelem és adózása. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/informacios-fuzetek---2024,
letöltve: 2024.07.20.

NAV (2024, b): Információs füzet: 20. Az öröklési illeték. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/informacios-fuzetek---2024,
letöltve: 2024.07.30.

NAV (2024, c): Információs füzet: 25. Rendelkezés az szja 1 százalékaról. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/informacios-fuzetek---2024

NAV (2024, d): Információs füzet: 38. Az ajándékozási illeték. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/informacios-fuzetek---2024,
letöltve: 2024.07.30.

NAV (2024, e): Információs füzet: 73. információs füzet - Szja adóalap kedvezmények. Hivatkozás: https://nav.gov.hu/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/informacios-fuzetek---2024,
letöltve: 2024.08.10.

Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (é.n.): Vállalkozások munkaerő támogatása és munkatapasztalat-szerzést elősegítő támogatások. Hivatkozás: https://nfsz.munka.hu/cikk/2667/Vallalkozasok_munkaero_tamogatasa_es_munkatapasztalatszerzest_elosegito_tamogatasok,
letöltve: 2024.09.06.

Nemzeti Jogszabálytár (2024): Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat egyes helyi adókról. Hivatkozás: <https://or.njt.hu/eli/v01/735661/r/2008/49>,
letöltve: 2024.07.20.

Numbeo: Cost of Living in Denmark (2024, a). Hivatkozás: https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_result.jsp?country=Denmark,
letöltve: 2024.09.07.

Numbeo: Cost of Living in Hungary (2024, b). Hivatkozás: https://www.numbeo.com/cost-of-living/country_result.jsp?country=Hungary, letöltve: 2024.09.07.

OECD (é.n.): Denmark. Hivatkozás: <https://oec.world/en/profile/country/dnk>, letöltve: 2024.06.24. OECD: (é.n.): Denmark, Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/denmark/>, letöltve: 2024.09.07.

OECD (é.n., a): Education. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/education/>, letöltve: 2024.09.07.

OECD (é.n., b): Environment. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/environment/> ; letöltve: 2024.09.26.

OECD (é.n., c): Health. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/health/> ; letöltve: 2024.09.26.

OECD (é.n., d): Housing. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/housing/>, letöltve: 2024.09.07.

OECD (é.n., e): Life satisfaction Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/life-satisfaction/> , letöltve: 2024. 09. 26.

OECD (é.n., f): Jobs. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/jobs/>, letöltve: 2024. 09. 26.

OECD (é.n., g): Work-life balance. Hivatkozás: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/work-life-balance/> letöltve: 2024. 09. 26.

Oeconomus (Erdélyi Dóra, 2024): Magyar adórendszer a nemzetközi színpadon. Hivatkozás: <https://www.oeconomus.hu/oecobright/magyar-adorendszer-a-nemzetkozi-szinpadon-avagy-a-nemzetkozi-ado-versenykepessegi-rangsor/>, letöltve: 2024.07.18.

Oresunddirekt (2024): ATP - arbejdsmarkedets tillægspension in Denmar. Hivatkozás: <https://www.oresunddirekt.se/en/working-in-denmark/pensions/atp-arbejdsmarkedets-tillaegspension-in-denmark#:~:text=In%20addition%20to%20the%20state,ATP%20contribution%20on%20their%20income>, letöltve: 2024.07.06.

- Pedersen, A. W.; Kuhnle, S. (2017): The Nordic welfare state model, Hivatkozás: https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2466194/The%20nordic%20welfare%20state_2.pdf?sequence=4, letöltve: 2024.06.26.
- PWC (2024, a): Denmark. Hivatkozás: <https://taxsummaries.pwc.com/denmark>, letöltve: 2024.07.01.
- PWC (2024, b): Hungary. Hivatkozás: <https://taxsummaries.pwc.com/hungary/individual/income-determination>, letöltve: 2024.08.10.
- Ryner, J. M. (2007): The Nordic model: does it exist? Can it survive?. New Political Economy, 12(1), 61-70. Hivatkozás: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/13563460601068644?needAccess=true>, letöltve: 2024.07.01.
- Skattekontrolløven (é.n.): Bekendtgørelse af skattekontrolløven. Hivatkozás: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2021/1987>, letöltve: 2024.07.06.
- Skattestyrelsen (é.n., a): B-income <https://skat.dk/en-us/individuals/income-preliminary-income-assessment-and-tax-assessment-notice/b-income>, letöltve: 2024.07.01.
- Skattestyrelsen (é.n., b): Gron check 2023. Hivatkozás: <https://skat.dk/borger/fradrag/groen-check>, letöltve: 2024.07.06.
- Skattestyrelsen (é.n., c): Introduction to property in Denmark. Hivatkozás: <https://skat.dk/en-us/individuals/property/introduction-to-property-in-denmark>. letöltve: 2024.07.06.
- Skattestyrelsen (é.n., d): Types of tax <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/types-of-tax>
- Statista (2022, a): Occupations in Denmark with the highest average monthly salaries in 2022. Hivatkozás: <https://www.statista.com/statistics/1310343/leading-occupation-average-monthly-salary-denmark/>, letöltve: 2024.08.16.

Statista (2022, b): Occupations in Denmark with the lowest average monthly salaries in 2022.

Hivatkozás: <https://www.statista.com/statistics/1310357/occupation-lowest-average-monthly-salary-denmark/>, letöltve: 2024.08.16.

Statista (2023, a): Annual average net earnings for a single person, single earner family, couple without children, and couple with children in Europe in 2022, by country. Hivatkozás:

<https://www.statista.com/statistics/1449039/average-net-annual-earnings-europe-country/#:~:text=Average%20net%20earnings%20in%20the,Iceland%2C%20Luxembourg%2C%20and%20Norway>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2023, b): Average monthly salary in Sweden from 2014 to 2022. Hivatkozás:

<https://www.statista.com/statistics/1295588/sweden-average-monthly-salary/>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2023, c): Monthly average earnings in Denmark from 2010 to 2022. Hivatkozás:

<https://www.statista.com/statistics/1305309/denmark-monthly-average-earnings/>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2023, d): Monthly average earnings in Norway from 2015 to 2022. Hivatkozás:

<https://www.statista.com/statistics/1298702/norway-average-earnings-month/>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2024, a): Highest statutory income tax rates in Europe in 2024, by country. Hivatkozás:

<https://www.statista.com/statistics/1455011/highest-statutory-income-tax-rates-europe/>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2024, b): Hungary: Gross domestic product (GDP) in current prices from 1989 to 2029.

Hivatkozás: <https://www.statista.com/statistics/339869/gross-domestic-product-gdp-in-hungary/>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (2024, c): Monthly average gross earnings of full-time employees in Hungary from

1989 to 2022. Hivatkozás: <https://www.statista.com/statistics/1265183/hungary-monthly-gross-earnings-of-full-time-employees/#:~:text=The%20monthly%20average%20gross%20income,the%20considered%20period%20of%20time>, letöltve: 2024.06.24.

Statista (é.n.): Number of immigrants in the Nordic countries from 2000 to 2022. Hivatkozás: <https://www.statista.com/statistics/1296469/immigration-nordic-countries/>, letöltve: 2024.07.01.

Statistics Denmark (2024): The average Dane. Hivatkozás: <https://www.dst.dk/en/Statistik/laer-om-statistik/gennemsnitsdanskere>, letöltve: 2024.08.16.

Taxfoundation (é.n.): Taxes in Hungary. Hivatkozás: <https://taxfoundation.org/location/hungary/#:~:text=Personal%20income%20is%20taxed%20at,%2Dthan%2Daverage%20CFC%20rules>, letöltve: 2024.07.18.

Varga Veronika (2020): Dánia. Hivatkozás: https://fszk.hu/wp-content/uploads/2020/02/20200207_D%C3%A1n-szoci%C3%A1lis-rendszer-%C3%A9s-Katrinehaven-kiadv%C3%A1ny_v%C3%A9gleges%C3%ADtett.pdf, letöltve: 2024.07.01.

Világ gazdaság (Járdi Roland, 2024): Kiderült, hogy melyik a világ legboldogabb országa. Hivatkozás: <https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/kiderult-hogy-melyik-a-vilag-legboldogabb-orszaga-magyarorszag-egy-kalapba-kerult-kinaval-es-paraguay-jal>, letöltve: 2024.06.24.

VisitDenmark (2024): Why does Denmark have such a high quality of Life?. Hivatkozás: <https://www.visitdenmark.com/denmark-pavillion/press/why-does-denmark-have-such-high-quality-life>, letöltve: 2024.09.08.

Worldometer (2024, a): Countries in the EU by population (2024). Hivatkozás: <https://www.worldometers.info/population/countries-in-the-eu-by-population/>, letöltve: 2024.06.24.

Worldometer (2024, b): GDP per Capita. Hivatkozás: <https://www.worldometers.info/gdp/gdp-per-capita/>, letöltve: 2024.06.24.

Worldpopulationreview (2024): Human Development Index (HDI) by Country 2024. Hivatkozás: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/hdi-by-country>, letöltve: 2024.06.26.